

**UCHWAŁA NR LXXX/603/2024
RADY MIEJSKIEJ W HRUBIESZOWIE**

z dnia 26 marca 2024 r.

**w sprawie sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie za
2023 rok oraz przedstawienia potrzeb w zakresie pomocy społecznej**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie za 2023 rok wraz z przedstawieniem potrzeb w zakresie pomocy społecznej, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Hrubieszowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Anna Naja

Załącznik do uchwały Nr LXXX/603/2024
Rady Miejskiej w Hrubieszowie
z dnia 26 marca 2024 r.

Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2023 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej

zgodnie z art.110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r.
o pomocy społecznej
(t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.)

Marzec 2024 r.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi Kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie powstaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, natomiast potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny być uwzględnione jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie został utworzony Uchwałą Nr X/49/90 z dnia 14 marca 1990 r. Miejskiej Rady Narodowej w Hrubieszowie.

Celem utworzenia Jednostki była realizacja zadań w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Hrubieszowa.

W kolejnych latach zakres przedmiotowy realizowanych przez Ośrodek zadań ulegał poszerzeniu i na koniec 2023 r. wynikał z następujących przepisów prawa:

1. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
2. ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
3. ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
4. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
5. uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
6. ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
7. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej,

8. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
10. ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
11. ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna,
12. ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
13. ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
14. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
15. ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
16. ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym,
17. ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach z zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
18. ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu
19. ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.
20. ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
21. ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw,
22. ustawy z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

Wysokość budżetu, w tym fundusz osobowy

Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2023 przyjęty został na poziomie 15 657 519,82 zł, co stanowiło 12,39 % budżetu Gminy Miejskiej Hrubieszów, tj. z 126 380 534,00 kwoty zł. Zrealizowane wydatki to kwota **14 905 115,90 zł**

(95,19% przyjętego planu). Wypracowano dochody na ogólną kwotę 624 826,53 zł (129,11% planu).

Na wymieniony powyżej budżet, wraz z dochodami na rzecz budżetu Państwa, składały się następujące źródła finansowania:

Budżet państwa (zadania zlecone)

1. Świadczenia rodzinne wraz z dodatkami.
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne.
3. Zasiłki dla opiekunów.
4. Świadczenia alimentacyjne.
5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalno-rentowe od świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych, zasiłków dla opiekuna.
6. Koszty zatrudnienia trzech pracowników realizujących świadczenia rodzinne i alimentacyjne oraz pozostałe częściowe koszty utrzymania związane z realizacją świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych.
7. Wydawanie Kart Dużej Rodziny.
8. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
9. Świadczenia wychowawcze oraz koszty obsługi zadania.

Zadania własne Gminy dotowane z budżetu Państwa:

1. Zasiłki stałe, zasiłki okresowe, składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłków stałych oraz uczestników Centrum Integracji Społecznej.
2. Koszty utrzymania Ośrodka (częściowa dotacja).
3. Pomoc finansowa, świadczenia w naturze oraz posiłki w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.
4. Pomoc finansowa w ramach Programu „Wspieraj Seniora”.
5. Pomoc finansowa w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.
6. Pomoc finansowa w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”.

Zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej Hrubieszów:

1. Zasiłki celowe.
2. Specjalne zasiłki celowe.
3. Sprawianie pogrzebu.
4. Zdarzenie losowe.
5. Opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej.
6. Udzielanie schronienia i posiłku osobom bezdomnym.
7. Zapewnienie 20% wkładu własnego do programu „Posiłek w szkole i w domu”
8. Usługi opiekuńcze.
9. Współfinansowanie opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.
10. Dodatki mieszkaniowe.
11. Koszty utrzymania Ośrodka.

W ogólnym planie finansowym na rok 2023 – 15 657 519,82 zł, kwota 10 748 285,89 zł (68,65%) pochodziła z budżetu Państwa, wydatki – 10 248 422,61 zł (98,35%), natomiast kwota 4 909 233,93 zł (31,35%) pochodziła z budżetu Gminy Miejskiej Hrubieszów, wydatki 4 656 693,29 zł (94,86%).

W ramach tak skonstruowanego planu finansowego kwota 12 712 186,36 zł (81,19%) stanowiła zabezpieczenie realizacji zadań wykonywanych przez Ośrodek, w tym: 9 764 272,63 zł (76,81%) budżet Państwa, 2 947 913,73 zł (23,19%) budżet Gminy Miejskiej, 2 945 333,46 zł (18,81%) - koszty obsługi 990 013,26 zł (33,61%) budżet Państwa, 1 955 320,20 zł (66,39%) budżet Gminy Miejskiej.

W ogólnych kosztach obsługi kwota 2 388 381,66 zł (81,09%) związana była z kosztami zatrudnienia kadry MOPS (fundusz osobowy), w tym kwota 701 913,36 zł (29,39%) budżet Państwa, budżet Gminy Miejskiej to kwota 1 546 156,30 zł (70,61%).

Z wykazanego powyżej planu związanego z kosztami obsługi, wykorzystano ogółem 2 481 725,01 zł (84,26%), z budżetu Państwa – 684 853,13 zł (27,59%), z budżetu Gminy Miejskiej – 1 796 871,88 zł (74,41%). W ogólnej kwocie wydatków związanych z obsługą, wydatki na pokrycie kosztów funduszu osobowego wyniosły ogółem 2 208 858,77 zł (89,01%) – budżet Państwa 648 164,27 zł (29,34%), Gmina Miejska Hrubieszów 1 560 694,50 zł (70,66%).

Nadmienia się, że w ogólnej kwocie wydatków na fundusz osobowy, tj. 2 208 858,77 zł, kwota 155 176,69 zł zabezpieczała dodatkowe wynagrodzenie roczne z pochodnymi,

kwotę 27 360,00 zł, kwota 60 384,00 zł na wypłatę nagród jubileuszowych dla 6 pracowników.

Z powyższych ustaleń wynika, że faktyczne wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – w roku 2023 – związane z wynagrodzeniami zatrudnionych w Jednostce pracowników, bez dodatkowego wynagrodzenia rocznego i nagród jubileuszowych, wyniosły 1 993 298,08 zł, tj. (13,37% ogólnego wykonania planu finansowego).

Plan finansowy na rok 2023 przyjęty na kwotę 15 657 519,82 zł, wykonano na kwotę 14 905 115,90 zł. tj. 95,19% ogólnego planu.

Szczegóły planu finansowego na rok 2023, uwzględniającego dochody i wydatki, zawierającego właściwą klasyfikację budżetową, źródła finansowania poszczególnych zadań i ich wysokość oraz poziom wykonania planu finansowego ujęte zostały w poniższych zestawieniach tabelarycznych.

DOCHODY:

Tabela nr 1.

Rozdział	Plan 2023 r.	Wykonanie 2023 r.	%
85501 – Świadczenia wychowawcze	10 650,00	8 643,47	81,16
Zwrot nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w latach poprzednich.	8 500,00	7 500,00	
Zwrot odsetek od nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w latach poprzednich	2 150,00	1 143,47	
85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.	249 850,00	371 740,70	148,79
Odsetki od nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego w latach poprzednich	3 500,00	1 767,28	
Odsetki od funduszu alimentacyjnego wyegzekwowanego przez komorników oraz odsetki od nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego w roku bieżącym.	350,00	211 536,37	
Zwroty zaliczki alimentacyjnej wyegzekwowanej przez komorników		2753,42	
Zwroty funduszu alimentacyjnego wyegzekwowanego przez komornika.	219 000,00	141 363,54	

Zwrot nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego w latach poprzednich.	27 000,00	14 320,09	
85503 – Karta Dużej Rodziny	-	178,00	
Oplata za wydanie duplikatu KDR	-	178,00	
85513 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekuna	100,00	6,15	6,15
Zwrot ubezpieczenia zdrowotnego od nienależnie pobranych świadczeń pielęgnacyjnych.	100,00	6,15	
85214 – Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.	5 000,00	2 952,33	59,05
Zwrot nienależnie pobranych zasiłków okresowych w latach poprzednich.	5 000,00	2 952,33	
85216 – Zasiłki stałe	2 000,00	1 912,98	95,65
Zwrot nienależnie pobranych zasiłków stałych w latach poprzednich.	2 000,00	1 912,98	
85219 – Ośrodki Pomocy Społecznej	-	4 614,56	
Odsetki bankowe	-	3,97	
Zwrot z PGE - korekty Faktur za energię	-	4 610,59	
85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	206 071,00	227 290,01	110,30
zadania własne- odpłatność za usługi opiekuńcze	176 071,00	196 305,75	
zadania zlecone- odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze.	30 000,00	30 984,26	
85295- Pozostała działalność	1 474,33	324,33	22,00
Zwrot za opaskę bezpieczeństwa	1 174,00	324,00	
Odsetki	300,33	0,33	
85395 – Pozostała działalność	8 800,00	6 840,00	77,73
Zwrot nienależnie pobranych świadczeń (art. 13)	8 800,00	6 840,00	
Razem	483 945,33	624 826,53	129,11

WYDATKI:

Tabela nr 2.

Rozdział	Plan na 2023 rok	Wykonanie za 2023 rok	%	Wykonanie zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej	Wykonanie zadania zlecone, własne finansowane z budżetu państwa
75095 – Pozostała działalność	350 465,74	54 586,02	15,58	-	54 586,02
Realizacja projektu „Rozwój Lokalny Hrubieszowa – od partycypacji do realizacji”	350 465,74	54 586,02		-	54 586,02

85202 – Domy pomocy społecznej	762 504,00	758 663,19	99,50	758 663,19	-
<i>Częściowe pokrycie kosztów utrzymania pobytu osób umieszczonych w domach pomocy społecznej</i>	762 504,00	758 663,19		758 663,19	-
85213 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	49 000,00	49 000,00	100,00	-	49 000,00
-zadania własne (dotowane z budżetu państwa)	49 000,00	49 000,00		-	49 000,00
<i>Ubezpieczenie zdrowotne opłacane za niektóre osoby uprawnione do zasiłku stałego oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej</i>	49 000,00	49 000,00		-	49 000,00
85214 – Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	595 516,40	539 157,26	90,54	111 261,40	427 895,86
-zadania własne (zasiłki celowe - finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	118 516,40	111 261,40		111 261,40	-
-zadania własne (zasiłki okresowe w całości dotowane z budżetu państwa)	477 000,00	427 895,86		-	427 895,86
85215 - Dodatki mieszkaniowe	815 616,00	812 993,68	99,68	812 993,68	-
- zadania własne (dodatki mieszkaniowe - finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	815 616,00	812 993,68		812,993,68	-
85216- Zasiłki stałe	506 000,00	500 337,59	98,88	-	500 337,59
Zadania własne (dotowane z budżetu państwa)	506 000,00	500337,59		-	500 337,59
85219 – Ośrodki Pomocy Społecznej	2 078 611,76	1 951 497,82	93,88	1 582 062,82	369 435,00
-zadania własne (finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	1 709 176,76	1 582 062,82		1 582 062,82	-
-zadania własne (dotowane z budżetu państwa)	369 435,00	369 435,00		-	369 435,00
<i>W tym fundusz osobowy: (wynagrodzenie – 1357324,09 , dodatkowe wynagrodzenie roczne – 103 826,20 , pochodne – ZUS od wynagrodzeń – 260 563,81)</i>	1 821 018,06	1 721 714,10		1 369 229,10	352 485,00
<i>Pozostałe koszty utrzymania</i>	257 593,70	238 783,72		212 833,72	16 950,00

85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 511 215,50	1 460 010,28	96,61	420 931,25	1 039 079,03
-zadania własne (finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	426 129,00	420 931,25		420 931,25	-
-zadania własne (finansowane z programu - Opieka75 +)	46 500,00	46 500,00		-	46 500,00
-zadania własne (finansowane z programu - Opieka wytchnieniowa)	188 496,00	181 492,45		-	181 492,45
-zadania własne (finansowane z programu - Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej)	658 090,50	632 346,58		-	632 346,58
-zadania zlecone	192 000,00	178 740,00		-	178 740,00
85230 - pomoc w zakresie dożywiania	307 500,00	307 500,00	100,00	61 500,00	246 000,00
-zadania własne (udział własny gminy w programie "Posiłek w szkole i w domu")	61 500,00	61 500,00		61 500,00	-
-zadania własne (udział budżetu państwa w programie "Posiłek w szkole i w domu")	246 000,00	246 000,00		-	246 000,00
85295 – Pozostała działalność	39 863,13	39 826,72	99,91	9 198,33	30 628,39
w tym fundusz osobowy projekt 'Aktywne włączenie ...': (Umowa-zlecenie – 14 055,48 zł, dodatki specjalne – 6 808,41 zł, dod. Wynagrodzenie roczne – 283,54 zł, pochodne – ZUS od 1 316,96 zł)	22 464,80	22 464,39		-	22 464,39
zadania własne (finansowane z programu - Wspieraj seniora)	17 398,33	17 362,33		9 198,33	8 164,00
85395 – Pozostała działalność	565 401,76	477 271,74	84,41	6 000,00	471 271,74
Dodatki węglowe	48 000,00	48 000,00		6 000,00	42 000,00
Koszty obsługi zadania	840,00	840,00		-	840,00
Dodatki dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła	1 000,00	1 000,00		-	1 000,00
Koszty obsługi zadania	20,00	20,00		-	20,00
Dodatek elektryczny	20 500,00	19 500,00			19 500,00
Koszty obsługi zadania	410,00	390,00		-	390,00
Refundacja podatku VAT dla odbiorców paliw gazowych	15 652,71	15 652,71		-	15 652,71
Koszty obsługi zadania	313,05	313,05		-	313,05
Świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	384 400,00	383 200,00		-	383 200,00
Fundusz osobowy: dodatki zadaniowe – , pochodne ZUS od dodatków 943,13.	2 800,00	2 799,98		-	2 799,98
Pozostałe koszty obsługi	48,00	48,00		-	48,00

Jednorazowe świadczenia wypłacane obywatelom Ukrainy	5 400,00	5 400,00		-	5 400,00
Koszty obsługi zadania	108,00	108,00		-	108,00
Polityka Senioralna EFS+	85 910,00	-		-	-
85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7 025 216,98	6 999 664,91	99,64	82 249,81	6 917 415,10
-zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej w tym:	94 680,55	82 249,81		82 249,81	-
<i>fundusz osobowy: (wynagrodzenie- 49 532,35 dodatkowe wynagrodzenie roczne – 8 702,97 oraz pochodne - ZUS od wynagrodzeń – 10 432,83)</i>	77 623,24	68 668,15		68 668,15	-
<i>Pozostałe koszty utrzymania</i>	17 057,31	13 581,66		13 581,66	-
-zadania zlecone w tym:	6 885 144,00	6 872 052,54			6 872 052,54
<i>Świadczenia wychowawcze, świadczenia rodzinne, dodatki do św. rodzinnych, św. pielęgnacyjne, zasilki dla opiekuna, specjalne zasilki opiekuńcze, zasilki pielęgnacyjne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, ubezpieczenie społeczne od niektórych św. pielęgnacyjnych, zasilków dla opiekuna oraz specjalnych zasilków opiekuńczych</i>	6 693 535,00	6 680 633,03		-	6 680 633,03
<i>fundusz osobowy: (wynagrodzenie 139 537,03, dodatkowe wynagrodzenie roczne – 8 905,00 oraz pochodne – ZUS od wynagrodzeń – 29 203,09)</i>	177 807,00	177 617,51		-	177 617,50
<i>Pozostałe koszty utrzymania</i>	13 802,00	13 802,00		-	13 802,00
- zadania własne	45 392,43	45 362,56		-	45 362,56
Świadczenia rodzinne wypłacane obywatelom Ukrainy	44 070,32	44 041,32		-	44 041,32
koszty obsługi	1 322,11	1 321,24		-	1 321,24
85503 – Karta Dużej Rodziny	4 329,00	3 754,00		-	3 754,00
- zadania zlecone	4 329,00	3 754,00		-	3 754,00
85504 – Wspieranie rodziny	172 902,45	153 998,81		132 559,25	21 439,56
-zadania własne (finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	151 462,89	132 559,25		132 559,25	-
- zadania własne (finansowane z budżetu państwa)	21 439,56	21 439,56		-	21 439,56

w tym fundusz osobowy: (wynagrodzenia –114 735,53, dodatkowe wynagrodzenie roczne 8 228,94 – oraz pochodne - ZUS od wynagrodzenia –21 272,34)	161 726,56	144 236,81		122 797,25	21 439,56
Pozostałe koszty utrzymania	11 175,89	9 762,00		9 762,00	-
85508– Rodziny zastępcze (zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	145 277,00	124 019,27	85,37	124 019,27	-
Częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	145 277,00	124 019,27		124 019,27	-
85510 – Placówki opiekuńczo – wychowawcze (zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	590 611,00	538 281,45		538 281,45	-
Częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	590 611,00	538 281,45		538 281,45	-
85513 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające pobierające zasiłki dla opiekunów	118 927,10	117 580,32	98,87	-	117 580,32
Ubezpieczenie zdrowotne opłacane za niektóre osoby uprawnione do świadczeń pielęgniacyjnych, zasiłków dla opiekuna, specjalnych zasiłków opiekuńczych	117 821,00	116 474,22		-	116 474,22
Ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osobę(obywatela Ukrainy) uprawnioną do świadczenia pielęgnacyjnego	1 106,10	1 106,10		-	1 106,10
85595 – Pozostała działalność	18 562,00	16 972,84	91,44	16 972,84	-
-zadania własne finansowane z budżetu Gminy Miejskiej)	18 562,00	16 972,84		16 972,84	-
Razem	15 657 519,82	14 905 115,90	95,19	4 656 693,29	10 248 422,61

I. Pomoc Społeczna

Współczesny obraz pomocy społecznej wskazuje, że jej zadania ulegają ciągłemu i systematycznemu rozszerzaniu. Stan ten jest determinowany w głównej mierze zmieniającymi się realiami rzeczywistości. Kryzys finansowy, gospodarczy, bezrobocie, to

tylko niektóre z czynników powodujących, że zadania pomocy społecznej nie mogą być ujmowane statycznie. Realia obecnych czasów wymuszają, aby katalog zadań pomocy społecznej był elastyczny i otwarty na nowe wyzwania. Pomoc społeczna winna nie tylko wykorzystywać doraźne metody wsparcia beneficjentów, które de facto w perspektywie długoterminowej powodują wykształcenie postaw roszczeniowych, lecz dążyć do diagnozy problemu i poszukiwania form jego rozwiązania, innych niż wsparcie materialne, przy zaangażowaniu własnych możliwości klienta oraz wykorzystaniu jego predyspozycji. Istotne jest, aby w podejmowanej pracy socjalnej pamiętać, że działania jakie wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mają charakter wspomagający. Chodzi więc o to, żeby nie wyręczać klienta, ale przede wszystkim zbadać, czy jego problem mógłby być rozwiązany przy wykorzystaniu jego własnych możliwości, a rolę Ośrodka ograniczyć do minimum niezbędnego do zaktywizowania podopiecznego. Zasada pomocniczości w stosunku do własnych możliwości klienta opiera się na prostym założeniu, że każdy człowiek powinien zaspokajać swoje potrzeby własnymi siłami, bez sięgania po pomoc z zewnątrz. Jednostka powinna mieć więc świadomość, że naturalnym jest powinność samodzielnego zdobycia odpowiednich środków utrzymania.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, jednostka powinna wykorzystywać swoje możliwości, środki i uprawnienia. Na pomoc państwa może liczyć w zasadzie wówczas gdy, mimo ich wykorzystania, nadal pozostaje w trudnej sytuacji życiowej lub pomimo podjętych starań nie potrafi pomóc sama sobie.

Jednym z zasadniczych celów pracowników MOPS w Hrubieszowie jest próba aktywizacji świadczeniobiorców, zachęcanie i wsparcie ich w przezwyciężaniu trudnej sytuacji bytowej, która może trwać długimi latami lub występować jako problem przejściowy.

Owo „wspomaganie” jest towarzyszeniem w pokonywaniu trudności, nie zaś wyręczaniem klienta w procesie zmiany. Oznacza pomoc, a nie opiekę.

Opieką otaczamy małe dziecko, osoby starsze, niepełnosprawne, które własnymi siłami, przy pomocy dostępnych im środków nie są w stanie zaspokoić własnych potrzeb.

Pomoc zaś to dostarczanie środków niezbędnych do rozwoju jednostek i rodzin, polegająca na współdziałaniu z osobą będącą w sytuacji trudnej. Polega m.in. na wzbudzaniu potencjału oraz dostarczaniu środków, dzięki którym klient będzie mógł podjąć samodzielną aktywność w celu polepszenia swojej sytuacji. Wyręczanie prowadzi bowiem do wyuczonej bezradności, w efekcie czego trudno jest przerwać błędne koło.

Człowiek wykluczony ze społeczności łatwo popada w uzależnienie od pomocy społecznej. O powstaniu uzależnienia od pomocy społecznej świadczy głównie chęć uporczywego pozyskiwania środków finansowych z pomocy społecznej i odrzucenie innych form wsparcia. Po niedługim czasie klienci przejawiają trudności w kontrolowaniu tego zachowania i choć obiecują sobie, że nie zgłoszą się po pomoc, to jednak czynią to regularnie. Próby rezygnacji z pomocy wywołują bowiem silne poczucie dyskomfortu, a otrzymywanie jej nasila spiralę roszczeń, inne źródła dochodu są przy tym zaniechane. Każdy mieszkaniec miasta Hrubieszowa, stojący wobec problemów, których nie jest w stanie rozwiązać samodzielnie, ma prawo zwrócić się o pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
 - b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany — w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- 3) mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) — stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin,

posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenia na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach;
- 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) alkoholizmu lub narkomanii;
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 14) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 776,00 zł oraz osobom w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 600,00 zł.

Zgodnie z uregulowaniami ustawy o pomocy społecznej w przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych, może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu, niedotrzymywanie jego postanowień, nieuzasadniona odmowa podjęcia zatrudnienia innej pracy zarobkowej przez osobę bezrobotną lub nieuzasadniona odmowa podjęcia lub przerwania szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, wykonywania prac interwencyjnych, robót publicznych lub prac społecznie użytecznych, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia w instytucjach rynku pracy, lub nieuzasadniona odmowa podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie leczenia odwykowego przez osobę uzależnioną, mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W normatywnym ujęciu terminu „rodzina” ustawodawca określa wszystkie osoby spokrewnione i niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Zadania zlecone

1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – są jedyną formą pomocy realizowaną w roku 2023, w ramach ustawy o pomocy społecznej, finansowaną w całości z budżetu państwa.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą być przyznane osobie, która z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności wymaga opieki osób innych, a jest tego pozbawiona, również osobie, która wymaga pomocy osób innych, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych tj.:

1) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:
a) kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych, w szczególności takich jak:

- samoobsługa, zwłaszcza umiejętność utrzymania i prowadzenia domu,
 - dbałość o higienę i wygląd,
 - utrzymywanie kontaktów z domownikami, oraz ze społecznością lokalną,
 - wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego,
 - korzystanie z usług różnych instytucji,
- b) interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym:
- doradztwo, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny, której członkiem jest osoba uzyskująca pomoc w formie specjalistycznych usług,
 - kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z osobami bliskimi,
- c) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym:
- w uzyskaniu świadczeń socjalnych, emerytalno-rentowych,
 - wypełnieniu dokumentów urzędowych,
- d) pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, w tym:
- nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków,
 - pomoc w uzyskaniu ulg w opłatach,
 - zwiększanie umiejętności gospodarowania własnym budżetem;
- 2) pielęgnacja - jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
- a) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
- b) uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
- c) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,
- d) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
- e) pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
- f) pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia,
- g) pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych;
- 3) rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- a) współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług;

4) pomoc mieszkaniowa, w tym:

- a) w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,
- b) kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu.

Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze ustala ich zakres, czasookres, miejsce świadczenia oraz wysokość odpłatności. Wysokość odpłatności uzależnioną od dochodu osoby, rodziny, określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005r., Nr 189 poz. 1598 z późn. zm.).

W roku 2023 specjalistycznymi usługami opiekuńczymi objęto 14 osób (w 2022 r. – 18 osób) na łączną kwotę 178 740,00 zł. Przepracowano 5 959 godzin (w 2022r. – 9 558 godzin na kwotę 267 624,00 zł). Koszt 1 godz. specjalistycznych usług opiekuńczych w 2023 roku wynosił 30,00 zł. Zadanie realizowane było przez Polski Czerwony Krzyż, wyłoniony w drodze konkursu.

Zadania własne

1. Zasiłek stały – świadczenie przysługujące pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy odpowiednio od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub gdy jej dochód i dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości: 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie; 2) w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

Szczegółowe zestawienie dotyczące realizacji zasiłków stałych przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3.

Forma pomocy	2022 r.		2023 r.	
	Liczba osób	Kwota zł	Liczba osób	Kwota zł
Zasiłki stałe - ogółem	85	491 748,97	88	500 337,59
W tym: dotacja Urzędu Wojewódzkiego	85	491 748,97	88	500 337,59
Udział własny Gminy Miejskiej	-	-	-	-

Wypłata zasiłków stałych jest zadaniem własnym gminy, w całości, dotowanym z budżetu państwa, tj. kwota **500 337,59 zł**. W całym 2023 r. pomocą w postaci zasiłku stałego objęto **88** osób. W analogicznym okresie 2022 r. objęto pomocą 85 osób.

2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłków stałych

Osoby, pobierające zasiłek stały, nie podlegające ubezpieczeniu z innego tytułu, mają również opłacane - przez Ośrodek - składki na ubezpieczenie zdrowotne. **W roku 2023** Ośrodek opłacił 750 składek za **76** osób (w 2022 r. – 68 osób – 677 składek).

Należy zaznaczyć, że opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały, jest zadaniem własnym, dotowanym w całości z budżetu państwa.

Realizacja składek na ubezpieczenie zdrowotne – od zasiłku stałego przedstawia tabela nr 4 .

Tabela nr 4.

Forma pomocy	2022r.			2023r.		
	Liczba osób	Liczba świad.	Kwota	Liczba osób	Liczba świad.	Kwota
Składki na ubezp. zdr. -ogółem	68	677	38 229,92	76	750	41 234,80
w tym: dotacja UW	68	677	38 229,92	76	750	41 234,80
udział własny Gminy Miejskiej	-	-	-	-	-	-

3. Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy, przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

W 2023 r. minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosiła:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby;
- 2) w przypadku rodziny – 50% różnicy między kryterium dochodowym rodziny, a dochodem rodziny.

Środki na wypłatę zasiłku okresowego w w/w, minimalnej wysokości, pochodziły z dotacji celowej, jaką otrzymała Gmina Miejska Hrubieszów z budżetu państwa.

W **2023 r.** z tej formy pomocy **skorzystało 146** osób na ogólną kwotę **427 895,86 zł**, natomiast w analogicznym okresie **roku 2022** – **169** osób na kwotę **526 129,25 zł**.

Najczęstsze powody przyznania zasiłku okresowego to:

- bezrobocie – **131** osób;
- długotrwała choroba – **9** osób;
- niepełnosprawność –**8** osób.

4. Usługi opiekuńcze

Możliwość uzyskania pomocy w formie usług opiekuńczych jest zbliżona do opisanych wcześniej specjalistycznych usług opiekuńczych, z tym, że nie dotyczy osób z zaburzeniami psychicznymi.

Odpłatność za usługi opiekuńcze uregulowana została Uchwałą Nr XXXVIII/261/2017 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 28 lutego 2017 r. ze zmianą w Uchwale Nr XXX/242/2021 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 28 stycznia 2021 r.

oraz ze zmianą w Uchwale Nr XLV/359/2022 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 27 stycznia 2022 r.

W roku 2023 z usług opiekuńczych skorzystało **71 osób**, u których zrealizowano łącznie **15 997,50 godzin usług** (wydatek na kwotę **467 431,25 zł**). W roku **2022** z tej formy skorzystało **63 osoby** – przepracowano **19 442 godziny** (wydatek na kwotę **505 492,00 zł**). Koszt 1 godz. usług opiekuńczych w 2023 r. wynosił **27,50 zł** (w 2022 r. koszt 1 godz. usług opiekuńczych wynosił 26,00 zł). Usługi opiekuńcze realizowane były przez Spółdzielnię Socjalną LIDER, wyłonioną w drodze konkursu.

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie pozyskał kwotę **46 500,00 zł** w ramach Programu „Opieka 75+” (w 2022 r. w ramach w/w Programu pozyskano kwotę 37 290,00 zł) jako dofinansowanie do usług opiekuńczych.

Proces starzenia oraz pogarszania się stanu zdrowia osób objętych usługami opiekuńczymi będzie skutkował w przyszłości koniecznością zwiększenia środków finansowych na tę formę pomocy oraz zwiększeniem potrzeb finansowych na pokrycie kosztów pobytu tej kategorii osób w domach pomocy społecznej.

5. Zasiłki celowe

Świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu, zdarzenia losowego, schronienie. Szczegółowe zestawienie dotyczące realizacji zasiłków celowych przedstawia tabela Nr 5.

Tabela nr 5.

Forma pomocy	2022 rok		2023 rok	
	liczba osób	Kwota w zł.	liczba osób	Kwota w zł.
Zasiłki celowe (odzież, leki, opał itp.)	134	42 981,50	137	93 315,00
Schronienie i wyżywienie osób bezdomnych	2	21 465,53	2	13 96,40

Zdarzenia losowe	-	-	-	-
Sprawienie pogrzebu	1	2 150,00	2	4 850,00
RAZEM		66 597,03		111 261,40

Z wymienionej powyżej formy pomocy skorzystało w **2023 r. 137 osób** na ogólną kwotę **111 261,40 zł.**

W **2022 r.** z zasiłków celowych skorzystało **134 osoby** na łączną kwotę **66 597,03 zł.**

Należy zaznaczyć, że ogólna liczba osób korzystających z pomocy w postaci zasiłków celowych nie jest sumą osób objętych w/w pomocą, ponieważ część osób korzysta jednocześnie z różnych form zasiłku celowego.

W **2023** roku z zasiłku celowego na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, środków czystości, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu skorzystało **137** osób na kwotę 93 315,00 zł, w tym z zasiłków celowych specjalnych – 5 osób na kwotę 1550 zł. W 2022 roku z zasiłków celowych w w/w formie skorzystały 134 osoby na kwotę 42 981,50 zł, w tym z zasiłków celowych specjalnych 15 osób na kwotę 7 110 zł. Wzrost liczby osób korzystających w 2023 r. z zasiłków celowych oraz zwiększenie kwoty wydatków na w/w formę pomocy wynika z faktu, iż w roku 2023 nastąpił wzrost świadczeń w postaci zasiłku celowego na ogrzewanie, w tym na zakup opału, przyznanych osobom, które w roku 2022 korzystały z dodatku węglowego.

Na terenie miasta funkcjonuje Stowarzyszenie Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „Kres”, które zapewnia przebywającym tam osobom wyżywienie i schronienie.

Od miesiąca września 2016 r., w myśl zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej, udzielenie schronienia osobom bezdomnym następuje poprzez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni albo w schronisku dla bezdomnych. Z uwagi na fakt, iż w/w Stowarzyszenie nie zostało wpisane do rejestru placówek udzielających tymczasowego schronienia, prowadzonego przez Wojewodę, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie nie kieruje, a tym samym nie ponosi odpłatności za pobyt osób tam przebywających.

W **2023** roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie poniósł wydatek w wysokości **13 096,40 zł**, za pobyt **dwóch** osób bezdomnych, skierowanych do schronisk dla osób bezdomnych, usytuowanych poza terenem miasta Hrubieszowa. W 2022 r. wydatek

z tytułu zapewnienia schronienia dla 2 osób w schroniskach dla osób bezdomnych wynosił 21 465,53 zł.

6. Domy pomocy społecznej

Innym zadaniem własnym gminy, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16 ustawy o pomocy społecznej, jest „kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu”.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W przypadku, gdy osoba bezwzględnie wymagająca pomocy lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażają zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej lub po umieszczeniu wycofują swoją zgodę, ośrodek pomocy społecznej lub dom pomocy społecznej są obowiązane do powiadomienia o tym właściwego Sądu, a jeżeli osoba taka nie ma przedstawiciela ustawowego lub opiekuna – prokuratora. Obowiązanymi do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: 1) mieszkaniec domu; 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi; 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

W roku 2023 w domach pomocy społecznej przebywało **19** mieszkańców miasta Hrubieszowa, z których 7 mężczyzn i 1 kobieta zostało skierowanych - bez zgody - wskutek postępowania sądowego. W DPS w Zamościu przebywa 1 osoba, w Tyszowcach 6 osób, w Popkowicach 1 osoba, w Majdanie Wielkim 1 osoba, w Różance 1 osoba, w Krasnymstawie 3 osoby, w Krasnobrodzie 2 osoby, w Świdniku 1 osoba, w Surhowie 2 osoby oraz 1 osoba w DPS w Rejowcu.

Wydatki związane z pobytem 18 osób w w/w Domach Pomocy Społecznej wyniosły w roku **2023 – 758 663,19 zł**. Jedna osoba przebywająca w DPS ponosiła pełną odpłatność za swój pobyt, w przypadku jednej osoby - częściową odpłatność za pobyt w DPS ponosili członkowie rodziny. W przeciągu roku 2023 jedna osoba zmarła.

7. Ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą być także przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy w Hrubieszowie. W roku 2023, do opisanej powyżej placówki, skierowano na podstawie decyzji administracyjnych MOPS w Hrubieszowie, **51 osób**.

Korzystanie z usług świadczonych w ŚDS jest nieodpłatne.

Opisana powyżej forma pomocy jest realizowana w ramach planu finansowego ŚDS w Hrubieszowie.

8. Realizacja wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2023 r.

Celem programu jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym.

W 2023 roku pomocą w postaci świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci artykułów żywnościowych objęto 236 rodzin, tj. 423 osoby na łączną kwotę **306 315,00 zł** (w 2022 roku 250 rodzin, tj. 458 osób na kwotę 298 830,00 zł).

W ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**” w 2023 roku objęto dożywianiem w szkołach i przedszkolach **2** dzieci na kwotę **1 185,00 zł**, (w 2022 roku dożywianiem objęto 3 dzieci na kwotę 716,40 zł).

Podkreślić należy, że znaczna część środków pochodziła z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” – 246 000,00 zł, natomiast środki własne wyniosły 61 500,00 zł.

Nie stwierdzono nie zabezpieczonych potrzeb w tym zakresie.

9. Kierowanie do Centrum Integracji Społecznej w Mienianach.

Od miesiąca listopada 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, kieruje osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie

własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w trudnej sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym, do uczestnictwa w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonych przez Centrum Integracji Społecznej w Mienianach.

W przeciągu roku 2023 z zajęć w CIS w Mienianach skorzystało **17** osób, natomiast miesięczna liczba uczestników wynosiła 10 osób. Siedem osób w roku 2023 pomyślnie realizację indywidualnego planu zatrudnienia socjalnego i nabyło umiejętności w ramach reintegracji społecznej i zawodowej. Osoby są kierowane do Centrum na okres próbny, który trwa 1 miesiąc. Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym, po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego, kierownik Centrum kwalifikuje uczestnika do uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o czym informuje kierownika ośrodka pomocy społecznej. Okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, kierownik Centrum może przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach o dodatkowy okres nieprzekraczający 12 miesięcy. Uczestnicy zajęć reintegracji społecznej i zawodowej otrzymują świadczenie integracyjne w wysokości 120% zasiłku dla bezrobotnych. Świadczenie integracyjne jest wypłacane przez Centrum Integracji Społecznej.

Osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. W roku **2023** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie przyznał świadczenie w formie opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne na czas uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej w Mienianach łącznie **21** osobom (13 uczestnikom skierowanym przez MOPS oraz 8 osobom – uczestnikom projektu „Aktywne włączenie społeczne mieszkańców Hrubieszowa w oparciu o ekonomię społeczną”, realizowanego w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Przystań” Mieniany) **na kwotę 7 765,20 zł.**

10. Realizacja Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”.

W związku z realizacją Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023 Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w zakresie jego Modułu II mającego na celu poprawę

bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”, na terenie Miasta Hrubieszów w okresie od 01.04.2023 r. do 31.12.2023 r. był realizowany Program Osłonowy „**Korpus Wsparcia Seniorów**” na rok 2023.

Celem Programu Osłonowego była poprawa bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększenie dostępu do tzw. „opieki na odległość” na terenie Miasta Hrubieszów.

Beneficjentami Programu Osłonowego było **70** seniorów w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia, którzy zamieszkują na terenie Miasta Hrubieszów. Koszt realizacji zadania, tj. m.in. konserwacja opasek bezpieczeństwa oraz obsługa systemu wyniósł **17 362,33 zł**, w tym środki własne 9 234,33 zł.

W ramach w/w programu w 2022 r. zgłosiło się **69** osób, które wymagały wsparcia. Korzystanie ze wsparcia przez seniorów było bezpłatne. Wysokość środków wykorzystanych na wsparcie **69** osób w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, tj. m.in. na zakup opasek bezpieczeństwa wraz z obsługą systemu, wyniosła 37 891,20 zł. Zadanie było w całości finansowane z budżetu państwa, z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19.

11. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023.

Głównym celem Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” jest prowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- a) dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz
- b) osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Usługi asystenta w szczególności polegają na pomocy asystenta w:

- a) wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem Programu w wybrane przez uczestnika miejsce;
- b) załatwianiu spraw urzędowych;
- c) korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy);
- d) zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprowadzaniu ich z niej - usługa asystenta na terenie szkoły może być realizowana wyłącznie w przypadku, gdy szkoła nie zapewnia tej usługi.

Zgodnie z założeniami Programu, usługi asystenta mogą być realizowane przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu. Limit godzin usług asystenta przypadających na 1 uczestnika Programu wynosi nie więcej niż 840 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 720 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 480 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 360 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dla dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Korzystanie z usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej jest bezpłatne.

W roku 2023 z w/w Programu skorzystały **32** osoby, w tym 1 dziecko do 16 r.ż., z czego w trakcie trwania Programu 3 osoby zrezygnowały z uczestnictwa. Koszty poniesione na realizację programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 r. wyniosły **632 346,58 zł**.

W 2022 roku z w/w Programu skorzystało **21** osób, w tym **2** dzieci do 16 r.ż. Koszty poniesione na realizację programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022, wyniosły **226 312,73 zł**.

Koszt realizacji Programu w całości był sfinansowany z budżetu państwa, z Funduszu Solidarnościowego. Zadanie realizowane było przez Spółdzielnię Socjalną „Lider”, wyłonioną w drodze konkursu.

12. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2023.

Głównym celem Programu „Opieka wytchnieniowa” jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu opiekunowie zaangażowani na co dzień w sprawowanie opieki będą dysponować czasem, który będą mogli przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, które wymagają usługi opieki wytchnieniowej.

Usługa opieki wytchnieniowej świadczona jest nieodpłatnie.

W roku 2023 z w/w Programu skorzystały 22 osoby, z czego 3 osobom w trakcie roku zostały wstrzymane w/w usługi z uwagi na zgon osób, nad którymi sprawowały bezpośrednią opiekę. Koszty poniesione na realizację programu „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2023 wyniosły **181 492,45 zł.**

W roku 2022 z w/w Programu skorzystały 22 osoby. Koszty poniesione na realizację programu „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2022 wyniosły **192 820,80 zł.**

Koszt realizacji Programu w całości był sfinansowany z budżetu państwa, z Funduszu Solidarnościowego. W 2023 r. zadanie realizowane było przez Spółdzielnię Socjalną „Lider”, wyłonioną w drodze konkursu.

PODSUMOWANIE:

W 2023 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało łącznie **550** osób, spośród **331** rodzin z terenu miasta (w 2022 r. – **595** osób z **346** rodzin). **14** osobom przyznano świadczenia decyzją w ramach zadań zleconych, natomiast **341** osobom przyznano decyzją świadczenia w ramach zadań własnych. Należy zaznaczyć, że ogólna liczba osób korzystających z pomocy nie jest sumą osób objętych pomocą w ramach zadań własnych i zleconych, ponieważ część z osób korzysta jednocześnie z form pomocy finansowych zarówno w ramach zadań własnych, jak i zleconych.

Szczegółowe zestawienie dotyczące ilości osób i rodzin korzystających z pomocy w zakresie realizacji zadań własnych i zleconych obrazuje tabela nr 6.

Tabela nr 6.

Wyszczególnienie	Liczba osób , którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	341	331	550
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	14	14	18
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	332	324	541
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	0	510	937
w tym, wyłącznie w postaci pracy socjalnej	0	191	407

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej obrazuje tabela nr 7.

Tabela nr 7.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	227	394
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	8	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	32
Bezrobocie	161	341
Niepełnosprawność	149	207

Długotrwała choroba	95	140
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	34
Przemoc domowa	5	16
Alkoholizm	59	90
Narkomania	4	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	17	27
Zdarzenie losowe	1	3

Z analizy przedstawionego zestawienia jednoznacznie wynika, że największą liczbowo grupą objętą w **2023 r.** pomocą Ośrodka, stanowią rodziny, w których najważniejszym problemem socjalnym było bezrobocie. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w **161 rodzinach** zewidencjonowano **341 osób**. Bezrobocie jest istotnym czynnikiem powodującym szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, rozszerza sferę społecznego ubóstwa, a nawet może prowadzić do bezdomności. Brak pracy może być dla wielu osób trudnym przeżyciem psychicznym prowadzącym do frustracji, depresji, a nawet zjawisk patologicznych.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że bezrobocie rodziców wpływa negatywnie na ich relacje z dziećmi. Swoje frustracje przenoszą na najbliższych, co niekorzystnie wpływa na stan emocjonalny całej rodziny i doprowadza do jej rozpadu.

Brak zatrudnienia pozbawia także autorytetu, degradowuje pozycję społeczną, rodząc zachowania patologiczne, np. przemoc, alkoholizm, narkomanię. Zauważa się także sytuacje, w których osoba bezrobotna nie potrafi zagospodarować wolnego czasu, co często prowadzi do dyskomfortu psychicznego polegającego na bezsilności.

Problem bezrobocia występuje także wśród młodych osób, którzy po zdobyciu wykształcenia nie mogą zdobyć zatrudnienia. Zazwyczaj pozostają one bez własnego źródła dochodu, korzystając z pomocy rodziców. Niemożność znalezienia pracy skłania młodych, wykształconych ludzi do emigracji zarobkowej.

Inną grupą bezrobotnych są osoby, które nie mają wykształcenia, a w ślad za tym mają niewielkie szanse na zatrudnienie.

Istotnym elementem jest stałe podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez udział w szkoleniach - przekwalifikowaniu zawodowym, stwarzających możliwości podjęcia zatrudnienia. Jednak są grupy osób bezrobotnych przejawiających niechęć do zdobycia

choćby zawodu poprzez ukończenie kursów przygotowujących do pracy. Te osoby nie przejawiają chęci do poprawy swojej sytuacji sądząc, że rynek pracy miasta Hrubieszowa jest znikomy i nie ma szans podjęcia pracy.

Najpoważniejszym w skutkach kosztem społecznym bezrobocia jest zjawisko dziedziczenia biedy, przekazywania negatywnych wzorców zarówno członkom rodziny jak i najbliższemu otoczeniu. Osoby pozbawione zatrudnienia coraz częściej są świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Niejednokrotnie pomoc społeczna ma dla bezrobotnego duże znaczenie, ponieważ jest jedynym źródłem utrzymania osoby bezrobotnej oraz jej rodziny. Osoby te dość często biernie oczekują rozwiązania problemu przez Ośrodek Pomocy.

Najistotniejszą przyczyną udzielania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest obok wyżej opisywanego bezrobocia, niepełnosprawność, długotrwała choroba i alkoholizm. Funkcjonowanie w środowisku osób niepełnosprawnych, czy też dotkniętych długotrwałą chorobą jest zdeterminowane wieloma czynnikami, m.in.: brakiem środków finansowych na leczenie oraz rehabilitację, ograniczonymi możliwościami w poruszaniu się i kontaktach społecznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach pomocy dla osób niepełnosprawnych i z długotrwałą chorobą udziela wsparcia finansowego w postaci zasiłków, usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego występuje także w rodzinach objętych pomocą Ośrodka. Niejednokrotnie ta grupa klientów nie zauważa własnych problemów i jest niechętna do współpracy z pracownikiem socjalnym. Bezradność wynika z zaburzenia wartości systemu rodzinnego i często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Wszelka pomoc powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania prawidłowych postaw rodzicielskich.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego stał się jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej. Rodziny te dość często nastawione są na pomoc finansową, przejawiają postawę roszczeniową, nie przejawiając chęci na podjęcie działań w kierunku poprawy swojej sytuacji rodzinnej.

Praca pracowników MOPS w Hrubieszowie nie ograniczała się w roku 2023 wyłącznie do realizowania świadczeń pomocy społecznej.

Z ustawy o pomocy społecznej wynika obowiązek współdziałania, tzn. osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Powyższa „zasada współdziałania” określa kolejny cel, jaki ma do zrealizowania pomoc społeczna, a jest nim aktywizacja beneficjentów pomocy społecznej.

Bardzo dobrym narzędziem aktywizacji klientów MOPS w Hrubieszowie był **kontrakt socjalny** wprowadzony ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Według tej ustawy kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Pracownik socjalny odgrywa niezwykle istotną rolę w procesie zawierania kontraktu. Występuje w podwójnej roli inicjatora i późniejszego koordynatora działań objętych kontraktem.

Od pracownika wymaga się, aby zainspirował klienta do zawarcia kontraktu socjalnego, następnie wspierał go w trudzie wywiązywania się ze zobowiązań nałożonych jego treścią, aż po monitoring zmian jakie zaszły w życiu podopiecznego.

Zdarza się jednak tak, że cel kontraktu nie zostaje osiągnięty z winy klienta, który lekceważy obowiązki nałożone na niego w treści kontraktu, nie wykazuje chęci działania, a wszelkie uwagi pracownika, zmierzające do skorygowania popełnianych błędów, traktuje jako niepotrzebną krytykę, a wręcz „naciskanie” na jego osobę. W takim układzie pracownik socjalny nie jest w stanie nic zrobić, z wyjątkiem sięgnięcia po narzędzia, jakie dają mu przepisy ustawy o pomocy społecznej, tj. zawnieść ograniczenie bądź odmowę przyznania świadczeń.

Poza sferą działań „czysto” prawnych, nie ma możliwości, aby „zmusić” klienta do aktywności, a tym samym zawarcie kontraktu okazuje się porażką.

Droga do zawarcia kontraktu socjalnego czasami bywa bardzo długa. Klient pomocy społecznej musi przejść trudną konfrontację z samym sobą, dojść do wniosku, że rzeczywiście ma problem, występuje on w jego życiu już dostatecznie długo i być może

warto zaryzykować i podjąć walkę o samego siebie, która zaowocować może zasadniczą zmianą jego dotychczasowego życia.

Opracowanie kontraktu socjalnego nie należy do zadań łatwych. Na pracowniku socjalnym ciąży ogromny ciężar odpowiedzialności w płaszczyźnie określenia celu zawieranej umowy głównej, stanowiącej trzon działań cząstkowych.

Zanim dojdzie do zawarcia kontraktu socjalnego, koniecznym jest podjęcie czynności przygotowujących, na które składają się właściwa analiza sytuacji klienta i ocena problemu wraz z diagnozą, czy problem ten jest możliwy do rozstrzygnięcia przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości podopiecznego.

W **2023 r.** było realizowanych **12** kontraktów socjalnych. Zrealizowano 11 kontraktów, 1 kontrakt nie został zrealizowany.

Inną formą pomocy, świadczoną przez pracowników MOPS w roku ubiegłym, nie wymagającą wydania decyzji administracyjnych, była **praca socjalna**. Jest ona rozumiana, jako wspieranie osoby w pokonywaniu przez nią barier i ograniczeń w poprawianiu swojego życia. To działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Rola pracownika socjalnego w procesie pracy socjalnej nie sprowadza się zatem wyłącznie do biernego obserwowania klienta. Aby pracownik mógł spełnić rolę inicjatora zmian, musi określić czego zmiana ma dotyczyć, w jakim kierunku i z jaką intensywnością ma przebiegać. Określa on cele pracy socjalnej oraz formułuje program działań, które w kolejnej fazie zostaje przedyskutowany z klientem, po to, aby wypracować z tym ostatnim poczucie, że on sam ma samodzielny wpływ na zmiany w swoim życiu, że to od niego zależy, jakie działania podejmuje celem rozwiązania własnych problemów bytowych. Wraz z głębszym poznaniem klienta, pracownik socjalny może zmieniać swoją ocenę, wzbogacić ją o kolejne szczegóły, może ona ulec radykalnej zmianie w kierunku negatywnym lub pozytywnym, co zależy od stopnia poznania klienta i od tego, na ile klient w pierwszym kontakcie z pracownikiem był szczery.

W **2023 r.** pomocą w tej formie objęto **510** rodzin.

Praca socjalna obejmowała w szczególności:

- poradnictwo socjalne – rozmowy z profesjonalistami np. psychologiem, pedagogiem, radcą prawnym. Najczęściej z poradnictwa tego korzystały osoby, które były kierowane przez pracowników socjalnych do podjęcia działań w swojej sprawie;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych – tj. napisanie podania, pozwu do sądu, pomoc w kompletowaniu dokumentów do ZUS itp. Tę formę pomocy świadczyli pracownicy socjalni w stosunku do wszystkich osób zgłaszających się o pomoc do MOPS;
- uzgodnienia w ramach kontraktu socjalnego – dotyczyły osób, które zdaniem pracownika socjalnego wymagają zawarcia takiego kontraktu celem pełniejszej współpracy z pracownikiem socjalnym.

Ponadto w roku 2023 skierowano do Sądu i Prokuratury łącznie **31** wniosków w sprawach **22 rodzin**. Wnioski dotyczyły m.in. wglądu w sytuację rodzinną małoletniego dziecka ze względu na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny w środowisku, spowodowane nadużywaniem alkoholu przez rodziców, bądź bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. W stosunku do **7** rodzin złożono zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa, w związku z przemocą w rodzinie, w szczególności wobec dzieci i osób niesamodzielnych. W przypadku **6** osób zostały złożone wnioski o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego bez zgody. Dodatkowo w stosunku do **11** osób zostały złożone wnioski do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o skierowanie na leczenie odwykowe bez zgody.

Inną formą pomocy, bez zaangażowania środków budżetowych, jest udzielanie m.in. pomocy rzeczowej.

Przystąpienie do akcji „**Koperta Życia**” polegającej na umieszczeniu w specjalnie przygotowanych kopertach- karty z najważniejszymi informacjami o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach, kontaktach do osób najbliższych. Karta informacyjna umieszczona będzie w łatwo dostępnym miejscu- lodówce- oznaczonej charakterystyczną naklejką. Akcja skierowana jest do osób samotnych, starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych.

W grudniu 2023 r. pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie po raz czwarty zorganizowali zbiórkę zabawek i słodczy „**Dzieciaki** -

Ślodziaki kochają pluszaki”, w ramach której, przygotowano i przekazano, z zachowaniem wszelkich norm sanitarnych, **98** świątecznych paczek dla dzieci z ubogich rodzin z terenu miasta.

Kontynuacja ogólnopolskiej akcji **„Wymiana ciepła”** polegającej na udostępnieniu wieszaka z ciepłą odzieżą osobom potrzebującym. Akcja włączyła również do pomocy mieszkańców Miasta, którzy dzielili się „ciepłem”.

Dodatkowo, w roku 2023 pracownicy MOPS, wspólnie z Burmistrzem Miasta Hrubieszowa oraz we współpracy z Hrubieszowskim Domem Kultury, Hrubieszowskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, Środowiskowym Domem Samopomocy, Stowarzyszeniem „Hrubieszów Jestem Stąd” oraz Caritas zorganizowali **„Wigilię Miejską”** z okazji Wigilii Świąt Bożego Narodzenia, które odbyło się na placu przez Hrubieszowskim Domem Kultury i zgromadziło około 200 osób.

Od 2016 r. na terenie Miasta Hrubieszowa prowadzona jest dystrybucja żywności w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc skierowana jest do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 220 % kryterium dochodowego, tj. odpowiednio:

- kwoty 1707,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej;
- kwoty 1320,00 zł na osobę w rodzinie dla osób w rodzinach.

Pomoc żywnościowa w formie paczek żywnościowych jest realizowana przez Stowarzyszenie Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „Kres” w Hrubieszowie.

Rolą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie jest kwalifikowanie osób do otrzymania w/w pomocy, tj. wydania skierowania – na podstawie złożonego wniosku i oświadczenia o sytuacji dochodowej i rodzinnej przez osobę ubiegającą się o w/w pomoc, współpraca ze Stowarzyszeniem „Kres”, rozpowszechnianie informacji o miejscu i terminach dystrybucji żywności.

W ramach **Podprogramu 2021 Plus** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie wydał **298** skierowań dla **645** osób. Dystrybucja żywności w ramach Podprogramu 2021 Plus odbyła się w roku 2023.

W 2023 roku MOPS w Hrubieszowie uczestniczył również w **Akcji Spiżarnia Caritas**, w ramach której prowadzona była dystrybucja żywności z sieci sklepów Biedronka. Z powyższej formy pomocy korzystało tygodniowo około **60** rodzin.

Nie stwierdzono nie zabezpieczonych potrzeb w tym zakresie.

Każdorazowe udzielenie pomocy, bez względu na jej formę, zakres czy wysokość, poprzedzone zostało – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej - przeprowadzeniem wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych oraz wydaniem decyzji administracyjnych przez Kierownika bądź Z-cę Kierownika.

Łącznie - w 2023 roku - przeprowadzono 1 193 wywiady środowiskowe oraz wydano 1470 decyzji administracyjnych w zakresie zadań pomocy społecznej.

Ponadto pracownicy socjalni MOPS przeprowadzają również wywiady środowiskowe u osób zobowiązanych do alimentacji, zgodnie z przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, na rzecz osób ubiegających się o przyznanie pomocy w ramach pomocy społecznej, mające na celu ustalenie możliwości udzielania pomocy, np. finansowej, usługowej czy też w naturze, na rzecz osób ubiegających się o przyznanie świadczenia. W/w wywiady, tzw. alimentacyjne, przeprowadzane są zarówno na potrzeby własnej Jednostki, jak również na potrzeby innych OPS-ów, w przypadku, gdy osoby zobowiązane do alimentacji zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Hrubieszów.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, realizując swoje działania nawiązuje i utrzymuje współpracę z różnorodnymi placówkami, instytucjami oraz organizacjami, np. szkoły, w tym pedagodzy, Policja, Sąd, kuratorzy, służba zdrowia, Straż Miejska, schroniska dla bezdomnych, Zakład Karny, PCK itp. Wspólne podejmowanie różnorodnych działań niewątpliwie wpływa na zwiększenie ich efektywności, zwłaszcza jeżeli chodzi o pomoc rodzinom, osobom ze złożonymi problemami, np. bezdomność, alkoholizm, problemy zdrowia psychicznego, w tym osoby nie leczące się, osoby po pobycie w zakładzie karnym, stosujące przemoc, niezaradne życiowo.

Wzmocnienie działań pracowników MOPS przy współpracy Policji, Straży Miejskiej, służby zdrowia, a także Stowarzyszenia Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „KRES” ma miejsce w okresie jesienno-zimowym, kiedy niskie temperatury niosą zagrożenie dla życia

i zdrowia. Szczególnym nadzorem w/w służb objęte są osoby bezdomne, starsze, samotne, niepełnosprawne, ale i także rodziny wielodzietne.

Od 01.03.2021 r. do 30.06.2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie realizował projekt **„Aktywne włączenie społeczne mieszkańców Hrubieszowa w oparciu o ekonomię społeczną” w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Przystań” Mieniany.** Całkowita wartość projektu wynosiła **901 312,50 zł**, w tym dofinansowanie 721 050,00 zł, wkład własny 135 240,00 zł. Na realizację projektu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie w roku 2023 wykorzystał kwotę 22 464,39 zł – dofinansowanie.

Głównym celem projektu był wzrost aktywności społecznej i zawodowej oraz poprawa dostępu do rynku pracy **20** osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym mieszkańców Hrubieszowa, będących klientami MOPS.

Działania w ramach realizacji projektu były podzielone na II etapy. W każdym dwunastomiesięcznym etapie wsparciem zostało objętych 10 osób – łącznie 20 osób.

Projekt zakładał następujące zadania:

- 1) Diagnoza sytuacji społecznej i zawodowej uczestników i przygotowanie Indywidualnych Ścieżek Rozwoju.

Dla każdego uczestnika została przeprowadzona szczegółowa diagnoza, która zidentyfikowała czynniki sprzyjające i utrudniające powrót lub wejście na rynek pracy. Celem diagnozy było uzyskanie wiedzy na temat możliwości, potrzeb i barier, z uwzględnieniem kwalifikacji, doświadczenia, zainteresowań oraz sytuacji zdrowotnej i rodzinnej każdego uczestnika.

- 2) Praca socjalna z uczestnikami projektu.

Z każdym uczestnikiem został zawarty kontrakt socjalny, w ramach którego była realizowana Indywidualna Ścieżka Reintegracji.

- 3) Wsparcie psychologiczne i społeczne.

Wsparcie psychologiczne i społeczne miało na celu zmianę postaw uczestników i przygotowanie do aktywizacji zawodowej. W ramach zadania uczestnicy zwiększyli swoją

aktywność na gruncie społecznym i zawodowym, znajomość swoich mocnych i słabych stron oraz motywację do podjęcia pracy.

4) Aktywizacja zawodowa uczestników.

Działania związane z aktywizacją zawodową zostały przeprowadzone w oparciu o warsztat krawiecko – artystyczny prowadzony przez Partnera. W ramach zadania zostały przeprowadzone:

- a) poradnictwo zawodowe – mające na celu podniesienie kompetencji uczestników w zakresie własnego potencjału i aktywnego poszukiwania pracy;
- b) kursy zawodowe – uczestnicy odbyli kursy zawodowe w ramach działań aktywizujących prowadzonych przez Partnera. Do wyboru były kursy: krawiecki, ceramiczny lub na podstawie Indywidualnej Ścieżki Reintegracji inne prowadzone przez Partnera (remontowo – rolniczy, opiekuńczo – porządkowy, gastronomiczny, cukierniczy);
- c) staże zawodowe – zadanie ukierunkowane na nabycie praktycznej umiejętności na stanowisku pracy zgodnie z posiadanymi lub uzyskanymi kwalifikacjami dla 8 osób przez okres 3 miesięcy.

Realizacja projektu miała na celu zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Przyczyniła się tym samym do realizacji jednego z celów LPR jakim jest tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Obszaru rewitalizacji, w tym tworzenie miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości.

II. Świadczenia rodzinne

Zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych są w całości finansowane z budżetu państwa. W ramach tej ustawy wyróżniamy następujące świadczenia:

- 1) zasiłek rodzinny;
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:
 - urodzenia dziecka;
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
 - samotnego wychowywania dziecka;
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;

- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;

3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka.

Kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosiło 674,00 zł, zaś w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, kryterium wynosiło 764,00 zł.

Podstawą ustalenia wysokości dochodu na osobę w rodzinie jest dochód z roku poprzedzającego okres świadczeniowy.

W ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych Ośrodek realizuje również tzw. świadczenia opiekuńcze, tj.:

- 1) zasiłek pielęgnacyjny
- 2) świadczenie pielęgnacyjne
- 3) specjalny zasiłek opiekuńczy.

W roku 2023 zostało wypłaconych **6 815** w/w świadczeń opiekuńczych na kwotę **4 193 403,68 zł**.

W analogicznym okresie 2022 roku zostało wypłaconych 6 388 świadczeń na kwotę 3 409 501,80 zł.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Przysługuje on niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Zasiłek przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne w 2023 r. przysługiwało:

- 1) matce albo ojcu,

2) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny,

3) opiekunowi faktycznemu dziecka

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

1) nie później niż do ukończenia 18 roku życia,

2) w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Zarówno zasiłki pielęgnacyjne jak i świadczenia pielęgnacyjne przyznawane są niezależnie od sytuacji materialnej rodziny.

Kolejnym świadczeniem związanym z niepełnosprawnością, wynikającym z ustawy o świadczeniach rodzinnych jest specjalny zasiłek opiekuńczy dla osób, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Od 15.05.2014 r. Ośrodek realizował ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Ustawa określa warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły – od 01.07.2013 r. - prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

W roku 2023 wypłacono 13 świadczeń na kwotę 8 060,00 zł.

W analogicznym okresie 2022 roku zostały wypłacone 45 świadczenia na kwotę 27 900,00 zł.

Od 01.01.2016r. katalog świadczeń, wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych został rozszerzony o nowe świadczenie – świadczenie rodzicielskie.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- 1) matce albo ojcu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14 roku życia;
- 3) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10 roku życia;
- 4) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14 roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w kwocie 1 000,00 zł, przez okres:

- 1) 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 2) 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 3) 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 4) 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 5) 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

W roku 2023 zrealizowano wypłatę 358 świadczeń na kwotę 323 852,20 zł.

W roku 2022 wypłacono 408 świadczeń na łączną kwotę 375 527,00 zł.

Łącznie w roku 2023 Ośrodek zrealizował wypłatę 12 133 świadczeń rodzinnych i opiekuńczych na łączną kwotę 5 345 737,10 zł.

Od 01.01.2017r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W ramach tej ustawy, z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się, na to dziecko, jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

W roku 2023, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie wypłacił 1 świadczenie na kwotę **4 000,00 zł.**

Szczegółową realizację wypłaconych świadczeń rodzinnych, bez kosztu ich obsługi przedstawia Tabela nr 8.

Tabela nr 8.

Świadczenie	2022r.		2023r.	
	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne	635 651,69	5 433	485 387,34	4 411
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:				
- urodzenia dziecka	19 000,00	19	18 000,00	18
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	32 490,00	83	3 600,00	9
- samotnego wychowywania dziecka	89 170,00	450	73 542,00	381
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	49 220,00	468	57 530,00	545
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	9 954,00	106	2 912,00	32
- rozpoczęcia roku szkolnego	31 800,00	318	25 800,00	258
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	81 985,00	863	71 820,00	759
Zasiłki rodzinne wypłacone zg. z art.5 ust.3a i ust. 3b (złotówka za złotówkę)	46 749,34	689	31 859,88	489
Zasiłek pielęgnacyjny	1 132 080,80	5 245	1 192 947,68	5 527
Świadczenie pielęgnacyjne	2 210 741,00	1 080	2 968 570,00	1 236
Specjalny zasiłek opiekuńczy	38 780,00	63	31 886,00	52

Zasiłek dla opiekunów	27 900,00	45	8 060,00	13
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	49 000,00	49	46 000,00	46
Świadczenie rodzicielskie	375 527,00	408	323 852,20	358
Świadczenie jednorazowe „Za życiem”	8000,00	2	4 000,00	1
OGÓŁEM	4 838 048,83	15 321	5 345 737,10	12 133

Za osoby uprawnione do świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków dla opiekunów i specjalnych zasiłków opiekuńczych, niepodlegające ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z innego tytułu, Ośrodek opłaca także składki z tego tytułu.

W roku **2023** wydatkował na ten cel kwotę **658 331,31 zł**, opłacając **1 047** świadczeń. W analogicznym okresie **2022 r.** Ośrodek opłacił **910** świadczeń na kwotę **498 283,72 zł**.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego źródła, Ośrodek opłaca także składki na ubezpieczenie zdrowotne. W roku **2023** łączna kwota na opłacenie **580** świadczeń zdrowotnych wyniosła **116 474,22 zł**. W roku **2022** opłacono **489** świadczeń na łączną kwotę **79 398,23 zł**.

W roku **2023** realizacja świadczeń rodzinnych odbywała się na podstawie **884** decyzji administracyjnych.

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Od 01.10.2008 r. Ośrodek realizuje - na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów - zadanie, polegające na przyznawaniu i wypłacie świadczeń alimentacyjnych osobom uprawnionym do alimentów.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobom, które są uprawnione do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja w okresie dwóch miesięcy okazała się bezskuteczna.

Do świadczeń z funduszu alimentacyjnego są uprawnione osoby w wieku do 18 lat lub do 25 lat, jeżeli kontynuują naukę w szkole lub szkole wyższej. W przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności osoba jest uprawniona do świadczeń

z funduszu bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego od 01.10.2020 r. przysługiwały, jeżeli dochód rodziny z roku poprzedzającego okres świadczeniowy, w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 900 zł.

W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę, o której mowa w ust. 2, o kwotę nie wyższą niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, na który jest ustalane prawo do tego świadczenia, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie.

W przypadku gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej, ustalona zgodnie z ust. 2a, jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje.

W **roku 2023** wypłacono **1 528** świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę **663 179,51 zł**.

Średnio miesięczna liczba osób korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego to **127** osób uprawnionych.

W **roku 2022** wypłacono **1 699** świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę **699 458,10 zł** – **średnio miesięcznie 139 osób**.

W **roku 2023** realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego odbywała się na podstawie **114** decyzji administracyjnych.

IV. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Realizacja ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, to nie tylko wypłata świadczeń alimentacyjnych ale także prowadzenie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

W **roku 2023** zostało przeprowadzonych **27** wywiadów alimentacyjnych oraz złożono **17** wniosków do Powiatowego Urzędu Pracy o aktywizację zawodową dłużników.

W ramach postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzonego w roku 2023, podejmowano niżej wymienione działania:

- poinformowanie dłużnika alimentacyjnego o przyznaniu świadczeń alimentacyjnych na osobę uprawnioną;
- informacja do Komornika Sądowego o przyznaniu świadczeń na osobę uprawnioną;
- wniosek do Organu Właściwego Dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika – jeżeli dłużnik mieszka poza Hrubieszowem;
- wezwanie dłużnika na przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i złożenie oświadczenia majątkowego – jeżeli dłużnik mieszka w Hrubieszowie;
- przeprowadzenie wywiadu i odebranie oświadczenia majątkowego;
- informacja do Komornika Sądowego o wynikach przeprowadzonego wywiadu;
- informacja do Organu Właściwego Wierzyciela o wynikach przeprowadzonego wywiadu – jeżeli wierzyciel mieszka poza Hrubieszowem;
- wniosek do PUP o aktywizację zawodową dłużnika;
- wydanie decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;
- wniosek do Prokuratury i Starosty, jeżeli dłużnik uniemożliwia sporządzenie wywiadu;
- monitorowanie zmian i podejmowanie działań z tym związanych.

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie przeprowadził postępowanie wobec 102 dłużników, złożono do Komorników 94 wnioski o przyłączenie do egzekucji komorniczej.

V. Świadczenia wychowawcze

Od 01.04.2016 r. do 31.12.2021 r. Ośrodek realizował – na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci - zadanie polegające na przyznawaniu i wypłacie świadczeń wychowawczych, a od 01.01.2022 r. do 31.05.2022 r. zadanie polegające wyłącznie na wypłacie świadczeń wychowawczych przyznanych w 2021 r. na okres świadczeniowy 2021/2022.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Świadczenie przysługuje w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 18 roku życia.

W roku 2023 wypłacono 39 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę **13 355,11 zł.**

VI. Dodatki mieszkaniowe

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy przeznaczoną dla osób spełniających łącznie trzy warunki:

1. posiadają tytuł prawny do lokalu,
2. spełniają kryterium dochodowe,
3. zamieszkują lokale mieszkalne spełniające kryterium metrażowe.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom lub podnajemcom lokali mieszkalnych, mieszkającym w tych lokalach,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność oraz właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje w związku z mieszkaniem w jednym lokalu mieszkalnym albo zajmowaniem jednego lokalu mieszkalnego i może przysługiwać na podstawie więcej niż jednego tytułu prawnego spośród określonych wyżej.

Kryterium metrażowe uzależnione jest od liczby osób mieszkających w lokalu mieszkalnym.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, gdy powierzchnia użytkowa lokalu nie przekracza określonej dla danej liczby osób powierzchni (powierzchnia normatywna) o więcej niż 30% (lub 50% jeśli wielkość pokoi i kuchni nie przekracza 60% powierzchni całego lokalu).

Liczba osób zamieszkujących w lokalu	Powierzchnia normatywna	Powierzchnia normatywna + 30%
1 osoba	35 m ²	45,5 m ²
2 osoby	40 m ²	52,0 m ²
3 osoby	45 m ²	58,5 m ²
4 osoby	55 m ²	71,5 m ²
5 osób	65 m ²	84,5 m ²
6 osób	70 m ²	91,0 m ²

W przypadku zamieszkiwania w lokalu większej liczby osób dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5 m².

Powierzchnię normatywną powiększa się o 15 m², jeżeli:

- w lokalu mieszka osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku inwalidzkim
- lub osoba niepełnosprawna, której niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekroczył 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarstwie jednoosobowym lub 30% w gospodarstwie wieloosobowym.

Za dochód uważa się dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323).

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku.

Dodatek nie może przekraczać 70 % wydatków na powierzchnię normatywną lokalu oraz nie może być niższy od 0,5% kwoty przeciętnego wynagrodzenia.

Realizacja ustawy o dodatkach mieszkaniowych jest zadaniem własnym gminy.

W ramach tego zadania w **2023 r.** wypłacono **2 926** świadczeń na kwotę **812 993,68 zł**, natomiast w **2022 r.** – **2 684** świadczeń na kwotę **598 428,14 zł**.

W roku **2023** realizacja wypłat dodatków mieszkaniowych odbywała się na podstawie **526** decyzji administracyjnych.

VII. Czyste Powietrze

Ustawa Prawo ochrony środowiska nałożyła na gminy obowiązek wydawania zaświadczeń dla osób fizycznych w celu potwierdzenia przeciętnego miesięcznego dochodu na jednego członka gospodarstwa domowego osoby ubiegającej się o dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub z WFOŚiGW w ramach Części 2 programu „Czyste Powietrze”. W gminie Hrubieszów zaświadczenia wydawane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie.

W roku **2023** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie wydał **149** zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Realizacja zadania odbywa się bezkosztowo.

VIII. Dodatek węglowy

Od 17.08.2022r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie realizował zadanie, wynikające z ustawy z dnia 5 sierpnia 2022r. o dodatku węglowym.

Dodatek węglowy to jednorazowe świadczenie w wysokości 3 tys. zł.

Dodatek węglowy przysługiwał gospodarstwom domowym, które spełniały jednocześnie następujące warunki:

- a) głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego wnioskodawcy musi być kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe,
- b) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania zasilane jest węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego,
- c) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania musi być wpisane lub zgłoszone do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków,
- d) co do zasady wpisanie bądź zgłoszenie głównego źródła ogrzewania do CEEB uprawniające do przyznania dodatku węglowego powinno być zrealizowane do 11 sierpnia 2022 r. Wskazany termin nie dotyczy nowych źródeł ogrzewania, tj. wpisanych lub zgłoszonych po raz pierwszy do CEEB (o których mowa w art.27g ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków).

Wniosek o wypłatę dodatku węglowego można było składać w terminie do dnia 30 listopada 2022 r.

Do Ośrodka wpłynęło **1988** wniosków o przyznanie dodatku węglowego-

W 2023 r zostało przyznanych i wypłaconych **16** świadczeń na kwotę **48 000,00 zł.** w tym środki własne 6 000,00 zł.

IX. Dodatek dla gospodarstw domowych

W związku ze wzrostem cen energii, w tym kosztów gazu i peletu, ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, wprowadzono kolejne narzędzie, obok dodatku węglowego, stanowiące wsparcie dla społeczeństwa, które powstało dla zrównoważenia wysokich wydatków gospodarstw domowych związanych z ogrzewaniem.

Zgodnie z w/w ustawą dodatek dla gospodarstw domowych przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy głównym źródłem ciepła gospodarstwa domowego był:

1) kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane pelletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo

2) kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, albo

3) kocioł olejowy

- zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2023 r. poz. 2496), do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu - w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Dodatek dla gospodarstwa domowego wynosił:

1) 3000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;

2) 1000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powie trza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;

3) 500 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;

4) 2000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

Wniosek o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych były przyjmowane do dnia 30 listopada 2022 r.

Do Ośrodka wpłynęło **185** wniosków, w 2023 r wypłacono **1** dodatek, na kwotę **1 000,00 zł**.

X. Dodatek elektryczny

W celu zminimalizowania podwyżek cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych, a także zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego obywateli przez

zagwarantowanie ciągłości dostaw energii elektrycznej do gospodarstw domowych realizowanej przez przedsiębiorstwa obrotu, zaistniała konieczność wprowadzenia szczególnego rozwiązania osłonowego umożliwiającego podejmowanie działań minimalizujących negatywne skutki społeczno-gospodarcze związane ze znaczącym wzrostem cen energii elektrycznej w 2023 r.

Ustawa z dnia 7.10.2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, ma na celu zapewnienie wsparcia dla odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, w tym zużywanej na potrzeby pomieszczeń gospodarczych związanych z prowadzeniem gospodarstw domowych.

Dodatek elektryczny przysługuje odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy - Prawo energetyczne tj. odbiorcy końcowemu dokonującemu zakupu energii elektrycznej wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną, i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art.27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2023 r. poz. 2496), do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu - w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27 ust. 1 tej ustawy.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego przyjmowane były w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r.

Przy dodatku elektrycznym nie obowiązywał próg dochodowy. Jednorazowe świadczenie było przyznawane po rozpatrzeniu prawidłowo złożonego wniosku. Dodatek elektryczny dla gospodarstwa domowego wynosił 1000 zł. W przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh, dodatek elektryczny wynosił 1500 zł.

Do Ośrodka wpłynęły **24** wnioski o przyznanie dodatku elektrycznego, zostało przyznanych **16** dodatków, na łączną kwotę **19 500,00 zł**.

Dodatek elektryczny wypłaca się w terminie do dnia 31 marca 2023 r.

XI. Refundacja podatku VAT dla odbiorców paliw gazowych

1 stycznia 2023 roku weszła w życie ustawa o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, tzw. tarcza energetyczna w 2023. Zgodnie z tą ustawą, będą kontynuowane działania osłonowe dla gospodarstw domowych oraz podmiotów wrażliwych (m.in. szpitale, szkoły, muzea, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe itp.), które zużywają paliwa gazowe do celów grzewczych.

Refundacja podatku VAT przysługuje:

- gospodarstwu domowemu, które jako główne źródło ogrzewania wykorzystuje kocioł na paliwa gazowe,
- źródło ogrzewania zostało wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków CEEB
- przeciętne miesięczne dochody, **w przypadku gospodarstwa jednoosobowego, nie przekraczają 2100 zł, lub 1500 zł na osobę w przypadku gospodarstwa wieloosobowego;**

Do Ośrodka w 2023 r. wpłynęło **113** wniosków o przyznanie refundacji podatku VAT.

Kwota wypłaconych świadczeń – **15 652,71 zł.**

XII. Pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

1. Świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

Wojna w Ukrainie spowodowała exodus obywateli tego kraju do Polski. Wymusiło to na ustawodawcy przyjęcie takich rozwiązań legislacyjnych, które miały zapewnić szybką i efektywną pomoc obywatelom Ukrainy, pozbawionym nie tylko schronienia, ale także dostępu do podstawowych usług i środków niezbędnych dla codziennego funkcjonowania.

Odpowiedzialność za realizację tego zadania została powierzona Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Hrubieszowie.

Powyższe świadczenie przysługuje każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy uciekającym przed konfliktem wojennym.

W myśl ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa - Każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1, może być przyznane na jego wniosek świadczenie pieniężne z tego tytułu nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Liczba złożonych wniosków o przyznanie świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia na koniec 2023 r. to **110**.

Liczba obywateli Ukrainy, objętych wnioskami to **307**.

Kwota wypłaconych świadczeń – **384 200,00 zł**.

W analogicznym roku 2022 liczba złożonych wniosków o przyznanie świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia wyniosła **234**.

Liczba obywateli Ukrainy, objętych wnioskami to **761**.

Kwota wypłaconych świadczeń – **931 960,00 zł**.

2. Jednorazowe świadczenie pieniężne przysługujące obywatelom Ukrainy.

Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny (który przybył legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę. Świadczenie to jest przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wymaga wydania decyzji.

W roku 2023 r. wypłacono 18 świadczeń na kwotę 5 400 zł.

W roku 2022 r. wypłacono 276 świadczeń na kwotę 82 800 zł.

3. Opiekun tymczasowy małoletniego obywatela Ukrainy.

Małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy.

Opiekun tymczasowy jest upoważniony do reprezentowania małoletniego oraz sprawowania pieczy nad jego osobą i majątkiem. W ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego, opiekun tymczasowy powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje Ośrodek Pomocy Społecznej.

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie sprawował nadzór nad 5 opiekunami tymczasowymi, pod których opieką znajdowało się 6 małoletnich obywateli Ukrainy.

W roku 2022 pod opieką 4 opiekunów tymczasowych znajdowało się 5 małoletnich obywateli Ukrainy.

XIII. Karta Dużej Rodziny

Rodziny wielodzietne, chcące zaspokoić wszystkie potrzeby swoich dzieci, zapewnić im warunki zdrowego rozwoju i szczęśliwego dzieciństwa, borykają się z licznymi trudnościami, w tym z ograniczeniami materialnymi, w związku z czym wymagają szczególnego wsparcia.

W ramach rządowego programu dla rodzin wielodzietnych od dnia 16 czerwca 2014 r. została wprowadzona Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która w ramach programu funkcjonowała do dnia 31 grudnia 2014 r. Głównym celem programu było promowanie modelu i wizerunku rodziny wielodzietnej, umacnianie oraz wspieranie rodziny wielodzietnej, zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Realizacja w/w celów odbywała się w szczególności poprzez przyznawanie tym rodzinom

uprawnień, w tym wprowadzenie zniżek w ofertach kulturalnych, rekreacyjnych czy transportowych na terenie całego kraju.

Z dniem 01 stycznia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 05 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, która zwiększyła dotychczasowe wsparcie rodzin wielodzietnych oraz stabilność polityki prorodzinnej. Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Karta Dużej Rodziny w formie tradycyjnej (plastikowej) przysługiwała rodzicom z przynajmniej trójką dzieci. Rodzice mogli korzystać z Karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Karta Dużej Rodziny była wydawana bezpłatnie.

Od dnia 1 stycznia 2018r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch formach: tradycyjnej, tj. plastikowej i elektronicznej, tj. na urządzeniach mobilnych. Osoby ubiegające się o Kartę składają jeden wniosek o przyznanie Karty Dużej Rodziny, na którym zaznaczają czy ubiegają się o Kartę tradycyjną czy elektroniczną, czy obie formy. Wydanie Karty Dużej Rodziny jest nadal bezpłatne, chyba że osoba posiada już jedną formę karty a składa wniosek o dodatkową formę, wtedy należy ponieść opłatę 9,21 zł (jeśli osoba wystąpiła z wnioskiem o przyznanie tradycyjnej Karty Dużej Rodziny do dnia 31 grudnia 2017 r. była zwolniona z tej opłaty w przypadku gdy złożyła wniosek o przyznanie karty elektronicznej do 31 grudnia 2019 r.).

Zgodnie z nowelizacją ustawy o Karcie Dużej Rodziny, od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy **mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek**. Rodzic (rodzice) lub małżonek rodziców mogą korzystać z Karty dożywotnio.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

- w wieku do 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia – w przypadku gdy dziecko uczy się w:
a) szkole – do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, b) szkole wyższej – do dnia 30 września roku, w którym jest planowane ukończenie nauki,
- bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności.

Dnia 25 maja 2021r. ogłoszona została ustawa z dnia 15 kwietnia o zmianie ustawy o Karcie Dużej Rodziny, na podstawie której od 9 czerwca 2021r. wszystkie Karty uzyskały formę elektroniczną. Oznacza to, że nie będzie wniosków o domówienie elektronicznej formy Karty.

Każdy posiadacz aktywnej Karty (niezależnie czy posiadał Kartę w formie tradycyjnej, elektronicznej, czy obu) będzie mógł wyświetlać ją w aplikacji mObywatel. Rodzice i małżonkowie rodziców będą mogli wyświetlać Karty pozostałych członków rodziny (tak jak w aplikacji mKDR).

Aplikacja mKDR, na której dotychczas były wyświetlane Karty Dużej Rodziny w formie elektronicznej, została zamknięta z końcem m-ca czerwca 2021r.

Aplikacja mObywatel jest dostępna dla osób posiadających mTożsamość (posiadających PESEL oraz dowód osobisty) lub mLegitymację szkolną. Osoby, które nie mają dostępu do aplikacji mObywatel (np. cudzoziemcy), będą musiały pozostać przy Kartach tradycyjnych.

Za pomocą aplikacji mObywatel po zalogowaniu profilem zaufanym będzie można pobrać swoją Kartę Dużej Rodziny w wersji elektronicznej.

Aplikacja mObywatel pozwala na przekierowanie użytkowników na portal Emp@tia, gdzie znajduje się mapa partnerów KDR wraz z lokalizacjami i opisem zniżek.

Osoba wnioskująca o Kartę może zrezygnować z tradycyjnej formy Karty i korzystać tylko z elektronicznej. Osoba posiadająca Kartę elektroniczną będzie mogła wnioskować o domówienie tradycyjnej formy Karty. W przypadku, gdy członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, została już udostępniona Karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie Karty tradycyjnej, podlegać będzie opłacie w wys. 10zł.

W ramach nowelizacji uchylony został obowiązek sprawozdawczy gmin. Ponadto nowelizacja wprowadziła znaczne zmiany w zakresie kosztów obsługi.

O możliwości ubiegania się o Kartę Dużej Rodziny klienci MOPS są informowani na bieżąco w trakcie wykonywania zadań przez kadrę MOPS.

Dodatkowo informacje te sukcesywnie są umieszczane na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Ośrodka Pomocy oraz na stronach internetowych.

Wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny osoba (wnioskodawca) składa w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie (gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania) bądź elektronicznie za pośrednictwem portalu Emp@tia.

Koszt obsługi realizacji zadań w ramach ustawy o Karcie Dużej Rodziny w roku 2023 wyniósł ogółem: **3 754,00 zł**, w tym:

- za rozpatrzenie 22 wniosków typu: przyznanie Kart rodzinom wielodzietnym, składającym się z rodziców/małżonków, którzy mają na utrzymaniu dzieci – kwota 447,00 zł,
- za rozpatrzenie 159 wniosków typu: przyznanie Karty rodzinom wielodzietnym składającym się wyłącznie z rodziców – kwota 3186,00 zł,
- za rozpatrzenie 6 wniosków typu: przyznanie Kart dla członka rodziny wielodzietnej, który był już jej posiadaczem kwota 35,00 zł,
- za rozpatrzenie 3 wniosków typu: o dodanie nowego członka rodziny – kwota 16,00 zł,
- za rozpatrzenie 15 wniosków typu: przyznanie duplikatu Karty Dużej Rodziny – kwota 58,00 zł,
- za rozpatrzenie 5 wniosków typu: o uzupełnienie rodziny – kwota 0 zł, gdyż w tym przypadku gminie nie przysługuje dotacja,
- za wydanie decyzji stwierdzającej utratę prawa do posiadania Karty – 12 zł.

W roku 2022 koszt obsługi ustawy o Karcie Dużej Rodziny wyniósł ogółem **2 399,00 zł**. Koszty w/w finansowane były w całości za środków budżetu państwa.

XIV. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Z dniem 01 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach wymienionej ustawy m.in. pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Praca z rodziną powinna być prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,

- 2) terapii i mediacji,
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganiu izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub grupami samopomocowymi.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Dodatkowym obowiązkiem wynikającym z przywołanego powyżej uregulowania prawnego jest zatrudnienie asystentów rodziny.

W przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje z wnioskiem do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej o przydzielenie asystenta rodziny. W zależności od stopnia trudności wykonywanych zadań asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę w nie więcej niż **15** rodzinach.

Wydatki związane z zatrudnieniem **2** asystentów rodziny oraz z wykonywaniem w/w zadania w **2023 r.** wyniosły **153 998,81 zł**, z budżetu Gminy Miejskiej kwota 132 559,25 zł, dofinansowanie - kwota 21 439,56 zł.

Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, umożliwiające pozostanie dzieci w rodzinie, zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej lub powrót do rodzin biologicznych dzieci umieszczonych wcześniej w pieczy zastępczej.

W **2023 roku**, wsparciem przez dwóch asystentów rodziny objęto łącznie **34** rodziny, w tym **59** małoletnich dzieci. Nadmienić należy, że **14** rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny przez Sąd.

W trakcie 2023 roku z **4** rodzinami współpraca została zakończona, w tym z 2 rodzinami ze względu na osiągnięcie wyznaczonych celów, dzięki czemu rodziny są w stanie funkcjonować bez wsparcia asystenta rodziny oraz z 2 rodzinami z powodu zmiany miejsca zamieszkania.

Główne problemy występujące w rodzinach objętych wsparciem asystentów rodziny to:

- niskie umiejętności lub niezaradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych,
- problemy zdrowotne, w tym zaburzenia o podłożu psychicznym,
- zachowania aspołeczne dzieci,
- problemy edukacyjne małoletnich.
- bezrobocie,
- niski poziom umiejętności załatwiania spraw urzędowych,
- przemoc.

W w/w rodzinach wsparcie asystentów rodziny polegało m.in. na :

- przygotowaniu i złożeniu w danej instytucji pism urzędowych różnego typu: podań, wniosków, pozwów sądowych,
- nawiązaniu kontaktów i współpracy z innymi pracownikami instytucji społecznych, poradni specjalistycznych - z pracownikami socjalnymi, pedagogami i wychowawcami, kuratorami, psychologiem, ze służbą zdrowia, koordynatorami pieczy zastępczej, policją,
- zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień i życia w trzeźwości,
- profilaktyce wśród dzieci i rodziców w zakresie uzależnienia, zagrożeń stosowania używek (energetyki, e-papierosy) i eksperymentowania z substancjami niedozwolonymi oraz zagrożeń wynikających z sieci,
- organizowaniu pomocy rzeczowej, w tym doposażeniu mieszkań,
- pomocy w rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększanie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych,
- podnoszeniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych, w tym aktywne spędzanie czasu z dzieckiem,
- edukowaniu w zakresie potrzeb dzieci, kierowaniu na szkolenia i warsztaty dla rodziców,
- motywowaniu do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym,
- podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wyglądu mieszkania,
- wypracowaniu umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
- budowaniu prawidłowych relacji i komunikacji w rodzinie,
- podtrzymaniu więzi i kontaktów z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej,

- motywowaniu i wspieraniu w podejmowaniu aktywności zawodowej,
- kierowaniu do specjalistów (prawnik, psycholog, doradca zawodowy, itp.).

W wyniku rocznej pracy asystentów rodziny, wszystkie dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystentów, udało się pozostawić w ich biologicznych rodzinach.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, asystent rodziny jest zobligowany do prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną. Asystent rodziny, po wprowadzeniu do rodziny wymagającej wsparcia przez pracownika socjalnego, przeprowadza wstępną diagnozę, polegającą na zapoznaniu się z oczekiwaniami rodziny oraz przedstawieniu zasad i możliwości oferowanego wsparcia. Następnie diagnozuje środowisko, w celu pogłębienia wiedzy o sytuacji związanej z problemem rodziny i dokonuje oceny sytuacji rodziny objętej wsparciem. Diagnoza i ocena rodziny pozwala asystentowi na opracowanie - wspólnie z rodziną i przy uzgodnieniu z pracownikiem socjalnym - planu pracy. Przy określaniu planu pracy z rodziną i wyznaczaniu celów brane są pod uwagę możliwości, zasoby rodziny i jej środowiska, a także deficyty i bariery. Podczas realizacji działań zawartych w planie pracy możliwa jest ewentualna modyfikacja tego planu, ze względu na zmianę sytuacji rodziny i zgłaszane problemy. W trakcie pracy z rodziną i realizacji zawartego planu pracy, asystenci rodziny dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny, która pozwala na określenie, czy podejmowane działania przybliżają rodzinę do założonych celów i wpływają na poprawę jej sytuacji. Ocenę taką, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sporządza się nie rzadziej niż co pół roku. Dodatkowo asystenci zatrudnieni w MOPS w Hrubieszowie sporządzają sprawozdania z prowadzonej pracy z rodziną - kwartalne oraz roczne, a także sporządzają - na wniosek sądu – opinie o rodzinie i jej członkach.

Zatrudnienie asystentów rodziny jest – od 2015 r. - zadaniem własnym gminy o charakterze obligatoryjnym.

Zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej asystenci rodziny posiadali zgodne z wymaganiami ustawowymi wykształcenie. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział

w szkoleniach oraz samokształcenie. **W roku 2023** asystenci rodziny zatrudnieni w MOPS w Hrubieszowie uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- Rola i zadania asystenta rodziny w obszarze zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i reintegracji rodziny. Współpraca multiprofesjonalna;
- Podstawy metodycznego działania asystenta rodziny;
- Mediacja sposobem rozwiązywania sytuacji kryzysowych.

Kolejnym zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka w wys.:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, wydatki w wys.:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W roku 2023 w pieczy zastępczej przebywało ogółem **40** dzieci z terenu miasta Hrubieszowa, za które Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie ponosił

odpłatność (z czego 3 dzieci zostało umieszczonych w pieczy w roku 2023). W trakcie roku 2023 troje po uzyskaniu pełnoletności powróciło do domu rodzinnego.

Wielkość środków finansowych na w/w zadania w 2023 r. wyniosła odpowiednio:

- a) kwota **538 281,45 zł** tytułem wydatków związanych z pobytem **20** dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- b) kwota **124 019,27 zł** tytułem wydatków związanych z pobytem **20** dzieci w rodzinach zastępczych.

Kolejnym zadaniem wynikającym z ustawy jest zatrudnianie rodzin wspierających, które we współpracy z asystentem rodziny będą pomagały w przewycięzaniu problemów rodzin dysfunkcyjnych objętych usługami asystenta.

W okresie sprawozdawczym MOPS w Hrubieszowie nie zatrudniał rodzin wspierających.

XV. Przemoc domowa

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność – w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,

- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h) małoletniego
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Mimo, że przemoc zawsze pojawia się w relacjach międzyludzkich, dopiero od niedawna mówi się o tym zjawisku znacznie więcej oraz podejmuje różnorodne działania mające na celu zapobieganiu jej. Osoby doświadczające przemocy coraz częściej obejmowane są kompleksową opieką, są coraz bardziej świadome swoich praw i możliwości zmiany sytuacji życiowej.

Aby skutecznie zatrzymać przemoc i zapobiegać jej zjawisku w domach, należy objąć pomocą również osoby stosujące przemoc.

Bardzo ważną kwestię stanowi również objęcie specjalistyczną pomocą krzywdzonych dzieci, które nie mają żadnego wpływu na to, co się z nimi dzieje.

Dzieci przez lojalność wobec swoich najbliższych, rzadko mówią o przemocy, która je dotyka, a z jej skutkami często nie są w stanie poradzić sobie przez całe życie.

Doświadczenie przemocy wykształca poczucie winy, nieprawidłowy obraz samego siebie, zaniżoną samoocenę i bezradność. Uczy też nieprawidłowych wzorców zachowań, które zostają przyjęte za normę, stąd też w wielu rodzinach przemoc to zjawisko wielopokoleniowe. Rodzina, w której występuje przemoc nie zaspokaja podstawowych potrzeb psychicznych, a często i bytowych dziecka. Dzieci z takich rodzin, często

wychowywane przez bezradne matki, zaczynają mieć problemy z prawidłowym funkcjonowaniem społecznym.

Pamiętać należy, że przemoc w rodzinie jest działaniem:

- 1) zamierzonym, skierowanym przeciwko innym członkom rodziny,
- 2) naruszającym prawa i dobra osobiste ofiar (prawo do nietykalności fizycznej, szacunku, godności),
- 3) powodującym ból i cierpienie,
- 4) wykorzystującym wyraźną asymetrię sił (np. ze względu na wiek: dziecko – dorosły; osoba w podeszłym wieku – dorosły).

Zgodnie z art. 9 a wyżej przywołanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W ramach zespołu interdyscyplinarnego tworzone są grupy diagnostyczno- pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno- pomocowych wykonują zadanie w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych (bezpłatnie).

Obsługę organizacyjno – techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Hrubieszów został powołany Zarządzeniem Nr 581/2018 Burmistrza Miasta Hrubieszowa z dnia 31 stycznia 2018 roku.

W związku ze zmianą przepisów prawa i nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie w/w ustawy należało powołać nowe zespoły interdyscyplinarne.

Zarządzeniem Nr 1108/2023 Burmistrza Miasta Hrubieszowa z dnia 22 września 2023 roku ze zmianą w Zarządzeniu Nr 1123/2023 Burmistrza Miasta Hrubieszowa z dnia 18 października 2023 roku, został powołany Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Hrubieszów.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, Środowiskowego Domu Samopomocy w Hrubieszowie, Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie, Przychodni Rejonowej w Hrubieszowie, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołów Szkół i Przedszkoli działających na terenie miasta oraz organizacji pozarządowych a także Kuratorzy Sądowni

Sądu Rejonowego w Hrubieszowie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Przedstawiciele w/w podmiotów realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informację o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta -A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez osoby będące świadkiem przemocy domowej.

W **2023 r.** założono **57** formularzy „Niebieskich Kart -A”, w tym 44 karty zostały założone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie, 3 formularze „Niebieskiej Karty” zostały wszczęte przez placówki oświatowe, 10 kart zostało założonych przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie. Członkowie grup diagnostyczno- pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego sporządzili 10 formularzy „Niebieskich Kart - C” i 11 formularzy Niebieskich Kart - D”.

W celu realizacji procedury „Niebieskiej Karty” w roku 2023 funkcjonowały łącznie **62** grupy diagnostyczno- pomocowe Zespołu Interdyscyplinarnego, które odbyły **119** spotkań.

Ogółem pomocą grup diagnostyczno- pomocowych objęto **62** rodziny, w tym: 57 ze względu na problem przemocy psychicznej, 51 rodzin ze względu na problem przemocy fizycznej, 2 rodziny ze względu na problem przemocy seksualnej.

W **2023 r.** **73** osoby doświadczające przemocy domowej były objęte wsparciem w ramach procedury „Niebieska Karta” w tym; 49 kobiet, 10 mężczyzn i 14 dzieci. **63** osoby objęto procedurą „Niebieska Karta” wskazanych jako osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.

W **2023 r.** zakończono **35** procedur „Niebieskiej Karty” na skutek ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz

10 procedur „Niebieska Karta” na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W ramach działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie w roku 2023, 136 osób skorzystało z poradnictwa socjalnego.

XVI. Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów

Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów w Hrubieszowie działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz 901 z późn. zm.). Utworzony został Uchwałą nr LXIV/502/2023 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów w Hrubieszowie. Jest jednostką organizacyjną działającą w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, a nadzór nad jego działalnością sprawuje Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie.

Placówka do 30 kwietnia 2024 r. finansowana jest ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021. Gmina Miejska Hrubieszów otrzymała wsparcie w ramach Programu „Rozwój Lokalny” na realizację projektu „Rozwój Lokalny Hrubieszowa – od partycypacji do realizacji”. W związku z finansowaniem zewnętrznym w tym okresie pobyt w placówce jest nieodpłatny.

Głównym celem działalności Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów w Hrubieszowie jest przeciwdziałanie izolacji i samotności osób starszych w tym niepełnosprawnych, aktywizacja społeczna, integracja, w tym integracja międzypokoleniowa oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Ma on umożliwić spędzanie wolnego czasu wśród rówieśników i jednocześnie dać możliwość wykazania się swoimi zdolnościami i umiejętnościami gdzie zachowana jest niezależność każdego uczestnika, a udział w zajęciach jest dobrowolny. Nie ma też tu miejsca na samotność. Wspólne prace, rozmowy, spotkania zbliżają ludzi do siebie. Często rodzą się nowe znajomości i przyjaźnie. Wspólne przedsięwzięcia kulturalne, towarzyskie, terapeutyczne mają istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne. Wyzwalają one wiarę we własne siły, poczucie godności i przydatności. Dzięki zajęciom zaplanowanym w Domu uczestnicy nie będą samotni, mogą

z kimś porozmawiać, podzielić się swoimi radościami, ewentualnie poskarżyć się na swoje niepowodzenia, dolegliwości, poradzić się w trudnych dla siebie sprawach, zawsze licząc na wysłuchanie i zrozumienie. W gronie znajomych miło spędzą czas na rozmowach, śpiewie, wspólnych grach i zabawach, opowiadaniu dowcipów, a także wspólnym obiedzie. Zdobędą nowe ciekawe informacje na różne interesujące ich tematy. Zaplanowane zajęcia mają na celu podniesienie aktywności fizycznej i psychicznej seniorów, a są to m. in.:

1. Rehabilitacja ruchowa (ćwiczenia przy muzyce, indywidualny trening na przyrządach: rower stacjonarny, orbitrek, stepery, bieżnia).
2. Rehabilitacja usprawniająca (masaż ręczny).
3. Terapia zajęciowa (szydełkowanie, haftowanie, malowanie na szkle, foli, wykonywanie prac okazjonalnych - stroiki, wyplatanie z papierowej „wikliny”, origami, wykonywanie obrazów z kamyków ozdobnych, bibuły, latem dbanie o zieleń wokół budynku).
4. Poradnictwo i pomoc w załatwianiu spraw socjalno-bytowych.
5. Zaspakajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych, i towarzyskich (organizacja uroczystości okolicznościowych, świąt, wspólny udział w imprezach kulturalnych i turystycznych).
6. Ćwiczenia pamięci (gry i układanki logiczne, zgadywanki tematyczne, rebusy, konkursy tematyczne).
7. Zajęcia edukacyjne (zajęcia z zakresu obsługi komputera i smartfon, pogadanki profilaktyczne dot. zdrowia, bezpieczeństwa, współczesnych zagrożeń dla seniora, zajęcia z psychologiem, zajęcia z muzykoterapeutą).

Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów to placówka wsparcia dziennego dysponująca 15 miejscami dla osób powyżej 60 roku życia, będących mieszkańcami miasta Hrubieszów. Czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:30 z wyjątkiem świąt. Tworzony DDP do czasu adaptacji siedziby stałej – budynku przy ulicy Staszica 9, w 2023 roku funkcjonował w lokalizacji zastępczej – wynajętym od Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja w Hrubieszowie lokalu o powierzchni użytkowej 198,7 m² (zlokalizowanym przy ulicy 3-go Maja 6). Stosowna umowa najmu została zawarta w dniu 7 września 2023 r. Lokal wymagał odświeżenia poprzez jego całościowe malowanie. Koszty zakupy niezbędnych materiałów zostały pokryte przez Wynajmującego, natomiast

wkład osobowy przy przeprowadzonych pracach stanowili osadzeni w miejscowym Zakładzie Karnym.

W związku z faktem braku wyposażenia Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów w Hrubieszowie, którego pierwszy etap przewidziany był do realizacji do dnia 18 grudnia 2023 r. nie prowadzono naboru uczestników.

Pierwszego pracownika tj. Kierownika Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów zatrudniono w placówce od dn. 1 lipca 2024 r.

Do chwili, w której dostarczono pierwsze wyposażenie placówki, a w związku z faktem tworzenia jej od podstaw, czas ten wykorzystany został na opracowanie:

1. Kompletniej dokumentacji HACCP umożliwiającej przyjmowanie i wydawanie posiłków w Dziennym Domu Pobytu dla Seniorów, która to po przeprowadzonej kontroli sanitarnej była podstawą do wydania przez PPIS w Hrubieszowie Decyzji o zatwierdzeniu i wpisie do rejestru – Punktu żywieniowego – żywienie cateringowe Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów przy ul. 3-go Maja 6.
2. Po spełnieniu szeregu wymogów, uzyskano od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Zamościu, pozwolenie na umieszczenie na budynku lokalizacji docelowej przy ul. Staszica 9, a wpisanego do rejestru zabytków, napisu frontowego informującego o prowadzonej w nim działalności.
3. Przygotowana została kompletna dokumentacja związana z rekrutacją uczestników do Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów w Hrubieszowie; regulamin rekrutacji wraz z wymaganymi załącznikami.
4. Prowadzono nabory na wolne stanowiska pomocnicze: opiekun osoby starszej – 2 krotnie, terapeuta – 1 raz. Z wybranymi kandydatami prowadzono rozmowy kwalifikacyjne.
5. Przeprowadzono kampanię informacyjną dotyczącą tworzonego Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów. Kampania w formie ankiety zamieszczona została w dniu 26 lipca 2023 r. na stronie internetowej MOPS Hrubieszów oraz dostarczona do różnych instytucji, a także parafii celem ogłoszenia. Służyła ocenie skali zainteresowania starszych mieszkańców Miasta Hrubieszowa oraz ich rodzin pobylem w takiej placówce oraz rodzajem usług, które mogłyby być w niej świadczone.
6. W celu ustalenia szacunkowej wartości usług zaplanowanych do realizacji w tworzonej placówce przeprowadzono rozeznania rynku dotyczące:

- Świadczenia usług sprzątanania i utrzymania czystości.
- Świadczenia usług muzykoterapeuty.
- Świadczenia usług psychologa.
- Świadczenia usług rehabilitacji leczniczej.
- Dostawy posiłków.

7. Zawarta została umowa na świadczenie usług telekomunikacyjnych na potrzeby DDP (telefon, internet, tv).

Od dnia 15 listopada 2023 r. zatrudniony został Terapeuta. Opracowane zostały tygodniowe harmonogramy pracy oraz roczny plan pracy.

W związku z pierwszymi dostawami w miesiącu grudniu 2023 roku, mebli oraz wyposażenia Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów rozpoczęto zasobem własnym DDP ich montaż.

W okresie sprawozdawczym wydatki związane z funkcjonowaniem jednostki pokryte zostały w całości ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

XVII. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie

Struktura zatrudnienia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie przedstawiała się w sposób następujący: Kierownik, Z-ca Kierownika ds. pomocy środowiskowej, Z-ca Kierownika ds. świadczeń, Główna Księgowa, księgowa – 2 osoby, 8 pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych, starszy specjalista pracy socjalnej, informatyk, 2 pracowników ds. realizacji świadczeń, kasjer, 2 pracowników realizujących świadczenia rodzinne, 2 pracowników wykonujących zadania funduszu alimentacyjnego, 1 pracownik realizujący dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne, 1 pracownik obsługi, 2 asystentów rodziny oraz 2 osoby zatrudnione w Dziennym Domu Pobytu dla Seniorów. W trakcie roku 2023 była zatrudniona 1 osoba na czas określony w ramach zastępstwa.

Nadmienia się, że zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej „ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum

usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - centrum usług społecznych, zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Nie byłoby pracy socjalnej bez pracowników socjalnych, gdyż de facto, praca socjalna oznacza fachową i celową pomoc międzyludzką, opracowaną na specjalnie wypracowanych metodach. Jest ona świadczona przez konkretne osoby wchodzące w bezpośrednie relacje z klientami. Tak rozumiana praca socjalna nie jest jednorazowym świadczeniem, ale specyficznym procesem, wymagającym metodycznego sposobu postępowania.

Z pracy tej wynikają różne zagrożenia o charakterze zawodowym i nie tylko. Pracownik socjalny narażony jest na przemoc fizyczną. Specyfika profesji, nieustanna konieczność ponoszenia odpowiedzialności za swojego klienta oraz podejmowane decyzje, wiążą się z poważnymi obciążeniami psychicznymi, będącymi źródłem przeżywania stresu.

W myśl przepisów prawa, pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych, dyplom wyższej szkoły na kierunku praca socjalna lub ukończone studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, ukończyła studia podyplomowe z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z w/w kierunków.

Wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w MOPS w Hrubieszowie w roku 2023 posiadali wymagane przepisami prawa wykształcenie.

Wymienione powyżej uwarunkowania wykonywania zawodu pracownika socjalnego wiążą się z koniecznością podnoszenia poziomu wiedzy w ramach szkoleń.

W roku 2023 pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w szkoleniach i konferencjach o następującej tematyce:

- Rola i zadania asystenta rodziny w obszarze zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i reintegracji rodziny. Współpraca multiprofesjonalna,

- Podstawy metodycznego działania asystenta rodziny,
- Polityka spójności jako najważniejszy instrument wyrównywania różnic rozwojowych UE,
- Szkolenie i doradztwo dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- Jak przygotować statut i dokumentację w KZP do 10 kwietnia 2023 roku,
- Organizacja społeczności lokalnej,
- Przeciwdziałanie przemocy domowej – zmiany w 2023 roku,
- Lubelskie forum centrów usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji,
- Świadczenia rodzinne,
- Świadczenia wspierające a świadczenia pielęgnacyjne,
- Mediacja sposobem rozwiązywania sytuacji kryzysowych,
- Realizacja procedury Niebieska Karta z uwzględnieniem nowelizacji z dnia 9 marca 2023 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”,
- Profesjonalizacja kadry pomocy i integracji społecznej,
- VII Lubelski Konwent informatyków i administracji,
- Lepiej rozumieć to lepiej pomagać – o pracy z rodzinami z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
- Standardy pomocy interdyscyplinarnej świadczonej osobom pokrzywdzonym przestępstwem,
- Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego,
- Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej z dnia 28.07.2023 r. - nowe zadania i obowiązki,
- Procedura Niebieskiej Karty z uwzględnieniem nowelizacji,
- Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie – poziom podstawowy,
- Polityka senioralna EFS+.

XVIII. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- 1) Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hrubieszów na lata 2023-2027.
- 2) Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hrubieszów na lata 2023-2025.
- 3) Podjęcie działań w kierunku utworzenia świetlicy środowiskowej, jako ośrodka wsparcia wynikającego z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.
- 4) Podjęcie działań w kierunku ustanowienia rodziny wspierającej.
- 5) Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.
- 6) Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hrubieszów na lata 2023-2025.
- 7) Prowadzenie działań profilaktycznych i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz ustalenia możliwości i źródeł ich finansowania.
- 8) Działania w kierunku utworzenia mieszkań chronionych.
- 9) Podejmowanie działań w kierunku wychodzenia z bezdomności przez osoby posiadające status osoby bezdomnej.
- 10) Podjęcie działań zmierzających do poprawy warunków lokalowych (w tym utworzenie składnicy akt, pokój do rozmów indywidualnych z klientem, docelowo do posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego, sekretariat) oraz zwiększenia wynagrodzenia kadry Ośrodka.
- 11) Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Hrubieszowie psychologa, pracownika do spraw administracyjnych oraz obsługi sekretariatu.
- 12) Monitorowanie i zapewnienie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanie do domów pomocy społecznej oraz kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy w Hrubieszowie.

- 13) Pozyskiwanie środków z budżetu Państwa na realizację Programów pomocowych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- 14) Kontynuacja realizacji programów pomocowych dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym „Opieka wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Korpus Wsparcia Seniorów”.
- 15) Realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
- 16) Podjęcie działań w kierunku przekształcenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie w Centrum Usług Społecznych.